

Utgiftsområde 21 Energi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen (prop. 2013/14:1) i fråga om utgiftsområde 21 Energi samt 51 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag (totalt ca 2,8 miljarder kronor) för budgetåret 2014 inom utgiftsområdet. Vidare ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till avgiftsuttag för elberedskapsavgiften och det regeringen i övrigt har föreslagit om de olika anslagen. Samtidigt avstyrker utskottet de motioner som innehåller förslag om andra anslagsbelopp än vad regeringen föreslagit. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har avstått från att delta i beslutet om anslag och hänvisar i särskilda yttranden i stället till de budgetförslag som respektive parti har lagt fram.

I betänkandet behandlas dessutom motioner som bl.a. rör energipolitikens inriktning, förnybar energi och kärnkraft. Samtliga motionsyrkanden inom dessa områden avstyrks av utskottet. I detta sammanhang redogör utskottet för sin syn på energipolitikens inriktning och erinrar om de mål för energipolitiken som riksdagen har beslutat om.

När det gäller Affärsverket svenska kraftnät tillstyrker utskottet enhälligt regeringens förslag dels till investeringsplan för perioden 2014–2016, dels till finansiella befogenheter för 2014. Utskottet avstyrker även två motioner som gäller en översyn av Svenska kraftnäts investeringsram respektive en sänkning av det avkastningskrav som finns på affärsverket.

Andra uppfattningar än de som utskottets majoritet står bakom redovisas i sammanlagt tretton reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Utskottets överväganden	9
Inledning	9
Energipolitikens inriktning	10
Propositionen	10
Motionerna	15
Vissa kompletterande uppgifter	21
Utskottets ställningstagande	25
Affärsverket svenska kraftnät	30
Propositionen	31
Motionerna	32
Vissa kompletterande uppgifter	33
Utskottets ställningstagande	34
Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi	35
Inledning	35
Propositionen	36
Motionerna	40
Vissa kompletterande uppgifter	43
Utskottets ställningstagande	44
Reservationer	46
1. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (S)	46
2. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (MP)	48
3. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (SD)	49
4. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (V)	51
5. En bredare energiöverenskommelse, punkt 2 (S, V)	52
6. En bredare energiöverenskommelse, punkt 2 – motiveringen (MP)	53
7. Förnybar energi, punkt 3 (S, MP, V)	53
8. Kärnkraft, punkt 4 (MP)	55
9. Kärnkraft, punkt 4 (SD)	56
10. Kärnkraft, punkt 4 (V)	58
11. Kärnkraft, punkt 4 – motiveringen (S)	59
12. Vissa övriga frågor om Svenska kraftnät, punkt 6 (S)	60
13. Vissa övriga frågor om Svenska kraftnät, punkt 6 (V)	60
Särskilda yttranden	62
1. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (S)	62
2. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (MP)	63
3. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (SD)	64
4. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (V)	66
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	68
Propositionen	68
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	69

Bilaga 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag 74

Bilaga 3

Utskottets anslagsförslag 75

*Tabell*Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för
utgiftsområde 21 Energi 9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Energipolitikens inriktning**

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N212 av Jan Lindholm (MP),

2013/14:N215 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,

2013/14:N297 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),

2013/14:N322 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1,

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 5,

2013/14:N341 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2013/14:N421 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) och

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 2, 6, 11, 15 och 20.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

2. **En bredare energiöverenskommelse**

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N205 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 1 och

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 5 (S, V)

Reservation 6 (MP) – motiveringen

3. **Förnybar energi**

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 25,

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 14,

2013/14:N254 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 19.

Reservation 7 (S, MP, V)

4. **Kärnkraft**

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N205 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2013/14:N281 av Patrick Reslow (M),

2013/14:N313 av Jenny Petersson m.fl. (M),

2013/14:N319 av Katarina Brännström (M),

2013/14:N320 av Anton Abele (M),

2013/14:N324 av Staffan Anger (M),
2013/14:N325 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),
2013/14:N334 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,
2013/14:N339 av Anna Hagwall (SD),
2013/14:N385 av Edward Riedl (M) och
2013/14:N430 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3.

Reservation 8 (MP)

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (S) – motiveringen

5. Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter

a) Svenska kraftnäts investeringsplan

Riksdagen godkänner investeringsplanen för Affärsverket svenska kraftnät för 2014–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 10.

b) Svenska kraftnäts finansiella befogenheter

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2014 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 11.

6. Vissa övriga frågor om Svenska kraftnät

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 9 och

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 40.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (V)

7. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi

a) Bemyndigande för anslaget 1:2

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor under 2015–2017. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 1.

b) Bemyndigande för anslaget 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 160 000 000 kronor under 2015–2017. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 2.

c) Bemyndigande för anslaget 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 3.

d) Bemyndigande för anslaget 1:5

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:5 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 000 kronor under 2015–2018. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 4.

e) Bemyndigande för anslaget 1:7

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:7 Planeringsstöd för vindkraft, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2015 och 2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 5.

f) Bemyndigande för anslaget 1:9

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:9 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 220 000 000 kronor under 2015 och 2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 6.

g) Bemyndigande för anslaget 1:10

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:10 Elberedskap besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor under 2015 och 2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 7.

h) Bemyndigande för anslaget 1:12

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:12 Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor under 2015 och 2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 9.

i) Uttag av elberedskapsavgift

Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kronor 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 8.

j) Anslag inom utgiftsområde 21 Energi

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 21 punkt 12.

k) Motioner om anslagen

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 6,

2013/14:N235 av Pia Nilsson (S),

2013/14:N254 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:N307 av Clas-Göran Carlsson och Tomas Eneroth (båda S),

2013/14:N321 av Josef Fransson (SD) yrkande 1,

2013/14:N359 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2013/14:N387 av Anna Hagwall m.fl. (SD),

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 18,

2013/14:N428 av Jennie Nilsson m.fl. (S) och

2013/14:N432 av Lise Nordin m.fl. (MP).

Stockholm den 21 november 2013

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Lars Hjälmered (M), Jennie Nilsson (S), Hans Rothenberg (M), Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Helena Lindahl (C), Ingemar Nilsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Anna Hagwall (SD), Kent Persson (V), Berit Högman (S), Anna Steele (FP) och Lise Nordin (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

- proposition 2013/14:1 (budgetpropositionen) i fråga om utgiftsområde 21 Energi
- 51 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2013.

Utskottets överväganden

Inledning

Den 20 november 2013 fattade riksdagen beslut om statsbudgetens ramar för de olika utgiftsområdena för 2014 och om en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2015–2017. Beslutet innebar att riksdagen ställde sig bakom de ramar för utgiftsområde 21 Energi som har angetts i budgetpropositionen (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1). Näringsutskottet har i ett yttrande till finansutskottet (yttr. 2013/14:NU1y) föreslagit att det ska tillstyrka regeringens förslag till ramar för 2014 i fråga om utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. I yttrandet har företrädare för S, MP, SD och V lämnat avvikande meningar till förmån för motsvarande förslag från respektive parti.

Av tabellen nedan framgår regeringens och de olika oppositionspartiernas förslag till budgetramar för utgiftsområde 21 Energi. För 2014 är budgetramen för utgiftsområdet drygt 2,8 miljarder kronor.

Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelser gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
2014 (föresl. utgiftsram)	2 830	+50	+565	+30	+659
2015 (utgiftsberäkning)	2 416	*	+1 015	+60	+659
2016 (utgiftsberäkning)	2 513	*	+1 115	+90	+659
2017 (utgiftsberäkning)	2 297	*	+1 165	+120	**

* S har inte föreslagit några preliminära ramar för 2015–2017.

** V har inte föreslagit någon preliminär ram för 2017.

I betänkandet behandlar utskottet inledningsvis motioner om energipolitikens inriktning, inklusive vissa motionsyrkanden om bl.a. förnybar energi och kärnkraft. Därefter tar utskottet ställning till de förslag som läggs fram i propositionen om Affärsverket svenska kraftnät och till två motioner med koppling till affärsverkets verksamhet. Avslutningsvis behandlar utskottet regeringens förslag till anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi samt oppositionspartiernas motsvarande förslag. Förslagen i motionerna har dock en annan ram för utgiftsområdet som utgångspunkt än den som regeringen har föreslagit och som riksdagen har ställt sig bakom. Beslut om anslag inom ett utgiftsområde ska, enligt budgetprocessens regler, fattas genom *ett* beslut. Det betyder att samtliga anslag inom ett utgiftsområde ska fastställas i ett och samma beslut.

Energipolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som på olika sätt berör mål och riktlinjer för energipolitiken. Utskottet redogör för sin syn på energipolitikens inriktning och erinrar om de mål som riksdagen har beslutat om. Pågående och kommande insatser för att stimulera produktion av förnybar energi redovisas och riksdagen avslår även de motionsyrkanden som finns på detta tema. Motionsyrkanden om värdet av en bredare energiöverenskommelse avslås också av riksdagen. Vidare avslår riksdagen motionsyrkanden om kärnkraftens framtida roll i Sverige. Här pekar utskottet på att kärnkraften kommer att svara för en viktig del av den svenska elproduktionen inom överskådlig tid. Utskottet hänvisar även till sin tidigare redovisade uppfattning om villkoren för genomförandet av kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD), 4 (V), 5 (S, V), 6 (MP), 7 (S, MP, V), 8 (MP), 9 (SD), 10 (V) och 11 (S).

Propositionen

Energipolitikens inriktning och övergripande mål

Den svenska energipolitiken bygger på samma grundpelare som energisamarbetet i EU och syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Energipolitiken ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Härigenom främjas en god ekonomisk och social utveckling i hela Sverige. Energipolitiken ska bidra till ett breddat energi-, miljö- och klimatsamarbete i Östersjöregionen.

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 21 Energi omfattar frågor om tillförsel, distribution och användning av energi. Det är främst Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Energimarknadsinspektionen och Affärsverket svenska kraftnät som har ansvar för att genomföra åtgärder. Även Boverket och länsstyrelserna har visst genomförandeansvar.

I det följande beskrivs kortfattat politikens mål och inriktning så som den redovisas i propositionen. Redovisningen utgår till viss del från de motionsförslag som finns på området och är därför inte fullständig. För en mer utförlig beskrivning av mål och resultat på det energipolitiska området hänvisas till budgetpropositionen.

En sammanhållen klimat- och energipolitik

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning och kräver såväl regionala, nationella som globala lösningar. Regeringens vision är att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären, vilket innebär att Sverige 2050 blir ett klimatneutralt samhälle.

Energipolitiken syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Regeringen vill satsa på förnybar energi och effektivare energianvändning och samtidigt skapa förutsättningar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften, vilket stärker svensk försörjningstrygghet och konkurrenskraft och ger svensk forskning och företagande en viktig roll i den globala omställningen till en kolsnål ekonomi.

Inom energiområdet redovisas tre långsiktiga prioriteringar som bidrar till att uppnå visionen om att Sverige 2050 har en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären:

- Användningen av fossila bränslen för uppvärmning ska avvecklas till 2020.
- Sveriges fordonsflotta bör vara oberoende av fossila bränslen 2030.
- Ett tredje ben bör utvecklas för elförsörjningen för att minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft och därmed öka försörjningstryggheten.

För att den gröna omställningen ska skapa fler växande företag, jobb och tillväxt i Sverige har regeringen under perioden 2011–2014 lanserat en bred nationell miljöteknikstrategi i syfte att tydliggöra och fokusera de statliga insatserna.

Stabila spelregler skapar förutsägbarhet, trygghet och vilja till investeringar, vilket i sin tur håller nere energipriserna och skapar förutsättningar för den nödvändiga omställningen. Svenska företag och konsumenter måste, enligt regeringen, kunna lita på att det finns en trygg energiförsörjning. Det förutsätter att energibolagen får långsiktiga spelregler och stabila villkor för sin verksamhet. Miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel är centrala för att målen på klimat- och energiområdet ska kunna nås.

En kontrollstation för klimat- och energipolitiken genomförs under 2015 i syfte att analysera den faktiska utvecklingen av energibalans och kostnader samt klimatpåverkan i förhållande till målen, liksom kunskapsläget vad gäller klimatförändringar. I samband med riksdagens behandling av propositionen Ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat (prop. 2008/09:9, bet. 2008/09:NU8) riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att regeringen bör granska effekterna av de olika klimat- och energipolitiska styrmedlen för den internationellt konkurrensutsatta elintensiva industrin. I anslutning till kontrollstationsarbetet avser regeringen att ge Energimyndigheten i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter

sammanställa resultaten av konsekvensanalyser av den förda energi- och klimatpolitiken för den elintensiva industrin och vid behov komplettera dessa analyser

Med den politik som regeringen för bedöms Sverige komma att få ett fortsatt överskott av el med mycket små utsläpp av växthusgaser. Det kommer att hålla nere de svenska elpriserna samtidigt som ökad export av el från Sverige till Europa ersätter kolkraft och minskar utsläppen av växthusgaser. Regeringen vill skapa en gemensam nordisk och europeisk elmarknad där konsumenterna kan köpa el från flera producenter i syfte att öka försörjningstryggheten och konkurrensen på elmarknaden. Detta kräver ett starkt överföringsnät inom och mellan länder som bidrar till en effektiv marknad.

Effektiva energimarknader

Målet för elmarknadspolitikerna är att åstadkomma en effektiv marknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Väl fungerande marknader för el, värme och gas skapar bättre förutsättningar för god energitillförsel, lägre utsläpp av växthusgaser samt en god miljö och tillväxt.

Värmemarknaden ska fortsätta att bygga på fungerande konkurrens mellan olika uppvärmningsformer. Användningen av fossila bränslen för uppvärmning kommer att avvecklas till 2020. Fjärrvärmens skapar förutsättningar att utnyttja samhällets energiresurser effektivt, genom användning av spillvärme, högeffektiv kraftvärme och bränsleresurser som annars inte kan tas till vara.

Energieffektivisering

Enligt regeringen utgör ett effektivt utnyttjande av resurser, inklusive energi, grunden för ekonomisk tillväxt och en hållbar utveckling. Att effektivisera användningen av energi är ett viktigt medel för att minska belastningen på klimat och miljö. Det kan även bidra till ökad konkurrenskraft för svenskt näringsliv och en tryggare energiförsörjning.

Ett övergripande mål om 20 procent effektivare energianvändning till 2020 har beslutats av riksdagen (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). Målet uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet om 20 procent mellan 2008 och 2020.

Under våren 2014 kommer regeringen att lämna förslag till riksdagen om hur EU:s nya energieffektiviseringsdirektiv ska genomföras i Sverige. Propositionen kommer att omfatta förslag på nödvändiga ändringar i lagstiftningen och utvecklade styrmedel och insatser för energieffektivisering i så gott som hela energisystemet, inklusive energiinfrastrukturen, från energiomvandling till slutanvändning. Frågan om hur energieffektivisering i energiintensiv industri kan främjas i framtiden bereds inom Regeringskansliet.

Med stöd av EU:s regionalfond kommer ett nationellt program för energieffektivisering att genomföras under programperioden 2014–2020. I det anslagsförslag som redovisas längre fram i detta betänkande framgår det att regeringen föreslår att det årligen tillförs 40 miljoner kronor som nationell medfinansiering till detta program.

Förnybar energi

En ökad andel förnybar energi är gynnsamt för att uppnå de övergripande målen om ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet i hela landet. Förnybar energi är en viktig komponent i regeringens samlade satsning för en väg ut ur beroendet av fossil energi och därmed för en minskad klimatpåverkan.

Det svenska målet är att andelen förnybar energi 2020 ska vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Andelen förnybar energi i transportsektorn ska 2020 vara minst 10 procent.

Sveriges elproduktion står i dag i huvudsak på två ben, vattenkraft och kärnkraft, och är därmed nära nog koldioxidfri. Ur försörjningstrygghets-synpunkt är det positivt att systemet med elcertifikat leder till att det utvecklas ett kompletterande tredje ben som framför allt består av biokraftvärme och vindkraft. Vattenkraften är en värdefull tillgång för produktion av förnybar el och kommer även i framtiden att spela en central roll för Sveriges elförsörjning. Att bibehålla en hög produktion av vattenkraft samtidigt som fastställda miljökvalitetsmål och ingångna gemenskapsrättsliga åtaganden uppfylls, är en viktig del i arbetet med att motverka klimatförändringar och är en nödvändig förutsättning för att uppnå de mål för förnybar energi som ställts upp inom EU. Nationalälvarna och de övriga älvsträckor som anges i miljöbalken, ska även i fortsättningen skyddas från utbyggnad.

Det är av stor vikt att produktionen av förnybar el kan öka i enlighet med uppställda mål. För att nå det mål som ställts upp inom ramen för elcertifikatssystemet om en ökning med 25 TWh förnybar el till 2020 jämfört med 2002 års nivå, bedöms det komma att krävas en omfattande utbyggnad av vindkraften. Tillsammans med vattenkraften stod detta kraftslag för drygt hälften av den förnybara elproduktionen under föregående år. En kontrollstation för elcertifikatsmarknaden kommer att genomföras under 2015. Regeringens långsiktiga inriktning för perioden efter 2020 är en fortsatt successiv ökning av den förnybara elproduktionen.

Regeringen anser att det behöver bli lättare att ansluta anläggningar för förnybar elproduktion till elnätet. För att uppnå önskat resultat i det korta perspektivet avser regeringen att under en övergångsperiod införa ett system med förtida delning av nätförstärkningskostnaden. Regeringens ambition är att under 2016 ersätta övergångslösningen med en långsiktig marknadslösning där staten inte behöver ta en finansiell risk. Regeringen avser därför att ge Energimarknadsinspektionen i uppdrag att utreda hur en sådan lösning kan utformas.

Som ett led i att stärka ställningen för de konsumenter som också producerar förnybar el aviserar regeringen ett förslag i budgetpropositionen som innebär att en skattereduktion införs för mikroproducenter av el från förnybara energikällor. Förslaget bedöms kunna träda i kraft tidigast den 1 juli 2014.

I juli 2012 tillkallade regeringen en särskild utredare för att kartlägga möjliga handlingsalternativ och identifiera åtgärder som kan reducera transportsektorns utsläpp och dess beroende av fossila bränslen (dir. 2012:78). Åtgärderna kan avse alla de aspekter som kan ha betydelse för att uppnå den långsiktiga prioriteringen om en fossiloberoende fordonsflotta 2030 och, när det gäller transportsektorn, visionen om att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2050. Utredaren ska lämna sina förslag senast den 16 december 2013.

Biogas kan spela en viktig roll i det svenska energisystemet för produktion av förnybart transportbränsle och förnybar el och värme, framför allt lokalt och regionalt. Regeringen avser även fortsättningsvis att främja utvecklingen av biogas genom att stödja ny teknik och innovativa lösningar som stärker biogasteknikens konkurrenskraft och som ökar biogasproduktionen.

Solceller är en annan förnybar energiteknik som är gynnsam i ett klimatperspektiv, men som ännu inte är kommersiellt konkurrenskraftig i jämförelse med sådan teknik som redan är etablerad på marknaden. Regeringen stöder installationen av solceller i syfte att skapa gynnsamma förutsättningar för utvecklingen och etableringen av denna teknik.

Forskning och innovation

Regeringen ser forskning, utveckling och innovation som viktiga förutsättningar för att möjliggöra utvecklingen av ett långsiktigt hållbart energisystem och för att öka möjligheterna att möta de stora samhällsutmaningarna kring energi, klimat och miljö, och ser dem som centrala förutsättningar för att EU ska uppnå de uppsatta klimat- och energipolitiska målen till 2020 och 2050.

Stöd till forskning och innovation inom energiområdet är en viktig och integrerad del av energipolitiken. Utveckling av ny teknik och nya tjänster ökar väsentligt möjligheterna att minska kostnaderna för att uppnå klimat-, energi- och miljöpolitiska mål. Insatserna fokuseras på områden där Sverige har en nationell styrkeposition i form av naturresurser eller kompetens samt goda förutsättningar för export av teknik eller kunnande.

Kärnkraft

Under 2012 utgjorde kärnkraften 38 procent av den svenska elproduktionen. Regeringen konstaterar att kärnkraften kommer att vara en viktig del av svensk elproduktion under överskådlig tid. Med ett ökande fokus på

klimatförändringarna uppfyller kärnkraften ett av de viktigaste kraven som ställs på dagens energikällor, nämligen att den endast innebär låga utsläpp av växthusgaser.

Lagen om kärnkraftens avveckling har upphävts. Ett tillstånd till uppförande och drift av en ny kärnkraftsreaktor förutsätter att den ersätter en av de befintliga reaktorerna, att den äldre reaktorn är permanent avstängd när den nya reaktorn tas i drift och att den nya reaktorn uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad. Vidare kan industrin inte räkna med något statligt stöd i form av direkta eller indirekta subventioner.

Riksdagen har beslutat att innehavare av kärntechniska anläggningar ska ha ett obegränsat ansvar för radiologiska olyckor och att innehavare av kärnkraftsreaktorer ska finansiera ansvaret upp till 1 200 miljoner euro.

Motionerna

Energipolitikens mål och inriktning

I kommittémotion 2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) redovisar Socialdemokraterna sin energipolitik. Partiets mål för den svenska energipolitiken är att trygga tillgången till el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat – och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor (yrkande 1). De ser stora möjligheter att skapa arbetstillfällen och stärka industrins konkurrenskraft genom investeringar i det svenska energisystemet (yrkande 2). Sverige har unika naturliga förutsättningar för förnybar energi genom god tillgång på vind, vatten, skog och jord. Enligt motionärerna har den förnybara energin en mycket stor utbyggnadspotential under lång tid framöver. All svensk energi kan, enligt dem, på sikt komma från förnybara källor (yrkande 3). Den svenska industrins konkurrenskraft ska säkras genom trygg tillgång till el och bibehållen effekt i energisystemet på kort och lång sikt. Samtidigt ska energiförsörjningen bli hållbar. Förutsättningarna att klara både industrins konkurrenskraft och omställning ökar, enligt motionärerna, med en blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken (yrkande 4). Om väljarna ger Socialdemokraterna förtroendet att leda en regering efter nästa val kommer partiet att bjuda in till nya energisamtal för att arbeta fram ett brett förankrat och hållbart beslut om den svenska energipolitiken.

När det gäller en effektivare energianvändning förordar motionärerna en politik som tryggar den svenska tillgången till el och upprätthåller effekten i energisystemet. De anser att energieffektivisering är en grundläggande del av den framtida energipolitiken och vill att energianvändningen i Sverige ska vara 25 procent effektivare 2020, att jämföra med regeringens mål som är 20 procent (yrkande 6). Vidare förordar de inrättandet av ett konverteringsbidrag till ägare av småhus, flerbostadshus samt bostadsanknutna

lokaler i syfte att stimulera konvertering från direktverkande elvärme och oljeuppvärmning till fjärrvärme eller individuell uppvärmning från biobränslen, värmepump samt solvärme (yrkande 11).

Motionärerna ser också positivt på förutsättningarna att bygga den framtida svenska energiförsörjningen på förnybara källor (yrkande 15). De konstaterar att Sverige har unika förutsättningar att klara detta genom god tillgång till vatten, vind, skog och jord.

Behovet av en ansvarsfull och långsiktig energipolitik för svensk basindustri framhålls i motion 2013/14:N297 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S). Motionärerna betonar att energipolitiken dels måste sörja för att det finns en tilltro till energiförsörjningen på lång sikt, dels se till att energipriserna hålls på en konkurrenskraftig nivå. Vidare framhålls att beskattningen av energiproduktionen måste hanteras på ett sådant sätt att konsekvenserna för basindustrin beaktas. Motionärerna refererar också till ett tillkännagivande från riksdagen hösten 2008 om att regeringen bör granska effekterna av olika klimat- och energipolitiska styrmedel för den internationellt konkurrensutsatta elintensiva industrin. Regeringen har ännu inte återkommit till riksdagen i denna fråga, vilket motionärerna anser vara ett tydligt tecken på att den inte tar frågan om den svenska basindustrins konkurrenskraft på allvar.

Brist på energi påverkar en stor del av jordens befolkning, slås det fast i partimotion 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP). Då energisystemet i ökande grad är globaliserat är det också av betydelse för utvecklingsländerna att Sverige effektiviserar sin energianvändning och påskyndar övergången till 100 procent förnybar energi (yrkande 25).

I juni 2011 presenterade kommissionen ett förslag till ett nytt direktiv om energieffektivisering som innehöll en rad åtgärder som föreslogs bli bindande, sägs det i kommittémotion 2013/14:N215 av Lise Nordin m.fl. (MP). Motionärerna konstaterar att regeringens nuvarande energieffektiviseringsmål uttryckt i minskad energiintensitet emellertid är otillräckligt och att det är viktigt att fokusera på en minskad energianvändning, inte bara på att användningen ska bli mer effektiv. Enligt motionärernas uppfattning bör målet omformuleras så att det innebär en minskad absolut energianvändning i Sverige, inte bara en relativ minskning (yrkande 1). Slutår för måluppfyllelsen bör vara 2020 som är det år som gäller för EU:s energieffektiviseringsmål.

Miljöpartiet anser vidare att Sveriges energisystem bör vara helt förnybart senast 2050. I kommittémotion 2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) framhålls dessutom att för el- och värmesystemet bör målet om 100 procent förnybart nås senast 2030. Motionärerna poängterar att Sverige med sin höga andel förnybar elproduktion, sina mycket bra naturgivna förutsättningar och sin stora kompetens inom energiområdet har utomordentliga möjligheter att ställa om till ett helt förnybart elsystem. Motionärerna

anser att riksdagen genom ett tillkännagivande ska ställa sig bakom förslaget om ett övergripande mål med innebörden att Sverige ska ha ett helt förnybart elsystem senast 2030 (yrkande 1).

I motion 2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) slås det fast att en vettig och långsiktig energipolitik är viktig för näringsklimatet. Låga elpriser var länge en nyckelfaktor för svenska industriframgångar. Inte bara hushållen utan också företagen känner av höga elpriser. Motionären framhåller att Skåne har drabbats genom stängningen av kärnkraftverket i Barsebäck och anser att det behövs ökad elproduktion i Skåne. Riksdagen bör, enligt motionären, ställa sig bakom det som anförs i motionen om behovet av säker, billig och miljövänlig energi i Skåne (yrkande 5).

I kommittémotion 2013/14:N205 av Kent Persson m.fl. (V) hävdas att dagens energipolitik i princip inte existerar och att den inte är framtidssyftande. Den tidigare blocköverskridande energiuppgörelsen var den som fungerade längst. Motionärerna efterfrågar ett riksdagsuttalande om att Sverige återigen behöver en blocköverskridande uppgörelse för att återupprätta energipolitiken.

Solenergi

Solenergi är en kraftkälla som har utvecklats kraftigt under senare år, konstateras det i kommittémotion 2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S). Motionärerna anser att Energimyndigheten bör få i uppdrag att se över nuvarande insatser och regelverk i syfte att föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för en svensk solenergimarknad och planeringsmål för solet (yrkande 19).

Solenergi i alla dess former tillhör morgondagens teknik och har en viktig roll i ett förnybart energisystem, slås det fast i Miljöpartiets kommittémotion 2013/14:N254 av Lise Nordin m.fl. (MP). Solet är det snabbast växande energislaget i Europa, och utvecklingen på kontinenten är mycket hoppingsivande, enligt motionärerna. Sverige ligger dock i bakvattnet, och för att solenergibranschen ska ges en tydlig signal om politikens ambitioner för solenergin behövs ett planeringsmål motsvarande det mål som finns för vindkraften. Motionärerna föreslår ett mål om 4 TWh solvärme och 4 TWh solet (yrkande 2). Därtill bör Energimyndigheten få i uppdrag att utreda hur målet ska uppnås (yrkande 3) samt att beräkna vilka insatser som behövs.

Vänsterpartiet vill se en kraftfull utbyggnad av solenergin även i Sverige, sägs det i kommittémotion 2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. Motionärerna anser att det bör sättas upp nationella planeringsmål för både solet och solvärme (yrkande 14) och bedömer att 5 TWh solet och 4 TWh solvärme till 2020 är realistiska nivåer på sådana planeringsmål.

Vindkraft

För att de energipolitiska målen ska gå att nå är vindkraften det mest lovande energislaget, sägs det i kommittémotion 2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S). Motionärerna anser emellertid att ytterligare åtgärder krävs och förordar därför att det införs ett särskilt stöd till den havsbaserade vindkraften. Regeringen bör återkomma med förslag till ett sådant långsiktigt kompletterande stöd till havsbaserad vindkraft (yrkande 20).

I Miljöpartiets kommittémotion 2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. föreslås att den av riksdagen fastställda planeringsramen för vindkraften om 30 TWh till 2020 ska göras om till ett utbyggnadsmål (yrkande 2). Motionärerna pekar bl.a. på att kostnaderna för vindkraftverk förväntas fortsätta att sjunka och att modern teknik gör att vindkraftverken blir allt effektivare.

Riksdagen har beslutat om ett planeringsmål om 30 TWh vindkraftsel per år, konstateras det i motion 2013/14:N322 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD). Motionärerna beskriver diverse negativa konsekvenser av en omfattande vindkraftsutbyggnad och anser därför att målet snarast bör upphävas (yrkande 1).

Energiforskning

Energiforskningen i världen motsvarar inte de krav som ställs på ett framtida energisystem, sägs det inledningsvis i kommittémotion 2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V). Motionärerna anser att Sverige behöver öka sina ambitioner för att kunna nå 100 procent förnybart senast 2040. Högre mål behövs för att öka aktiviteten på energiforskningsområdet, och motionärerna efterfrågar ett uttalande från riksdagen om att regeringen bör återkomma med nya och högre mål för energiforskningsområdet (yrkande 16). De vill även att regeringen ska återkomma till riksdagen med en ny inriktning av energiforskningsområdet där solenergi, smarta nät, ellagring och vågenergi ska prioriteras (yrkande 17).

Kärnkraft

Att vilja behålla och utveckla kärnkraften står inte i motsats till förnybara energikällor, utan alla delar bör ses som länkar i en kedja, framhålls det i motion 2013/14:N281 av Patrick Reslow (M). Utan kärnkraft som ett ben av flera i energiförsörjningen är risken överhängande att energipriserna hotar skåningarnas vardagsekonomi. Motionären anser att regeringen därför bör se över möjligheterna att bedriva säker, klimatvänlig och billig elproduktion i södra Sverige.

Sveriges långsiktiga energistrategi bör innefatta nya kärnkraftverk, som mycket effektivt kan producera säkrare och billigare el, sägs det i motion 2013/14:N313 av Jenny Petersson m.fl. (M). För såväl svenska företags konkurrenskraft som svensk basindustri är alliansregeringens beslut att öppna för att ersätta befintliga kärnkraftsreaktorer mycket välkommet. Motionärerna pekar på att Sveriges åldrande kärnkraftsreaktorer har orsa-

kat allt större problem de senaste åren och att det därför bör ske en ansvarsfull utbyggnad av kärnkraften. När en nybyggnad blir aktuell är det viktigt att aspekten spillvärme från kärnkraftverken inte glöms bort. Framtidens energimarknad bör fortsätta att vila på olika pelare inklusive bl.a. förnybar energiproduktion. Enligt motionärerna är det dock ofrånkomligt att kärnkraften kommer att förbli betydelsefull under en överskådlig framtid. Motionärerna understryker att beslutet om framtidens energiproduktion måste fattas av dagens beslutsfattare och att en utbyggnad av den svenska kärnkraften snarast bör påbörjas.

Den svenska basindustrins utveckling kräver fortsatt tillgång på miljövänlig och kostnadseffektiv energi, sägs det i motion 2013/14:N319 av Katarina Brännström (M). Motionären anser att kärnkraft därför behöver vara en fortsatt del i energimixen. Att bygga och ersätta nuvarande reaktorer med nya är emellertid en komplicerad, långsiktig och kostsam process, och inga statliga subventioner kommer att finnas för dem som tar itu med uppgiften. Motionären anser att regeringen bör se över de långsiktiga förutsättningarna för de intressenter som gör kalkyler för att bygga nya reaktorer.

Att kärnkraften kommer att vara en viktig del av framtidens energiförsörjning framhålls även i motion 2013/14:N320 av Anton Abele (M). Motionären betonar att forskningen kring framtidens kärnkraft – generation IV-reaktorer – pågår för fullt. Målet för framtidens kärnkraft är 99 procent förbränning och återvinning av bränslet. Därtill ska den nya generationens kärnkraftsteknik kunna användas för att ta hand om befintligt och kommande kärnavfall. En ökad och förstärkt forskning kring generation IV-reaktorer är, enligt motionären, av stor vikt för att kunna tillgodose Sveriges fortsatta stora behov av ren energi och för att finna metoder att nyttja kärnavfallet som bränsle. I motionen efterfrågas en översyn av hur forskningen om generation IV-reaktorer kan förbättras och förstärkas.

Det är inte bara tillgången på el som är viktig utan minst lika mycket tillförlitligheten i eltillförseln, slås det fast i motion 2013/14:N324 av Staffan Anger (M). Eleffekt behövs i varje ögonblick året om och den tillgodoses i dag främst av kärnkraft. Realiteten är emellertid att nuvarande kärnkraftsverk måste fasas ut. Svenska folket förväntar sig att dagens politiker kan visa samma klokhet och förutseende som sina föregångare. Att Sverige producerar fossilfri el och även exporterar mer än 10 procent av den, innebär att de svenska utsläppen av växthusgaser är försumbara i jämförelse med vår europeiska omvärld.

I motion 2013/14:N325 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M) förespråkas ett riksdagsuttalande om att regeringen bör återuppta översynen av förtroendefrågan kring samägandet inom svensk kärnkraft utifrån ett konkurrensperspektiv. Motionärerna betonar bl.a. att den svenska industrin inte har råd med fortsatta energiprishöjningar.

Ett riksdagsuttalande om behovet av att utveckla den svenska kärnkraften förordas i motion 2013/14:N385 av Edward Riedl (M). Enligt motionären kommer kärnkraften att ha en nyckelroll i kampen mot klimatförändringar, och Sverige bör gå i täten när det gäller utveckling och införande av nästa generations kärnkraft.

Även i Miljöpartiets kommittémotion 2013/14:N334 av Lise Nordin m.fl. berörs kärnkraftsfrågan. Motionärerna efterfrågar här ett tillkännagivande från riksdagen om att regeringen skyndsamt ska utreda vad en kärnkraftssubvention är (yrkande 1). De anser att regeringens skrivelse på detta tema från våren 2012 (skr. 2011/12:141) inte är tillförlitlig då den inte omfattar en definition av begreppet subvention. Motionärerna understryker att huruvida kärnkraften ges statligt stöd eller inte är den fråga som kan avgöra om det kommer att byggas nya reaktorer i Sverige. För att kunna fullfölja riksdagens uppdrag att garantera att kärnkraften inte ges några subventioner krävs en definition av vad en subvention är. Då OECD:s definition är den mest vedertagna i den internationella debatten bör riksdagen utgå ifrån den.

I Miljöpartiets kommittémotion 2013/14:N430 av Lise Nordin m.fl. redovisas partiets målsättning att Sveriges elsystem ska vara 100 procent förnybart före 2030. Motionärerna konstaterar vidare att Energimyndigheten förutspår ett stort och växande överskott av el och förordar att detta växande överskott av el bör användas till att stänga de farligaste kärnkraftsreaktorerna, med början redan nu (yrkande 1). Motionärerna anser också att regeringen bör återkomma med ett förslag till ändrad lagstiftning så att effekthöjning i kärnreaktorer inte blir tillåten (yrkande 2). De anser att sådana effekthöjningar innebär ökade flöden, snabbare förlopp, mer radioaktivitet och minskade säkerhetsmarginaler. Vidare föreslår de att det ska upprättas en avvecklingsplan för Sveriges tio kärnkraftsreaktorer som avslutas senast 2030 (yrkande 3). Motionärerna pekar på att ju äldre reaktorerna blir, desto större blir sannolikheten för olyckor och för oplanerade produktionsbortfall. Även för att ge goda förutsättningar för utvecklandet av ett helt förnybart energisystem behövs ett politiskt beslut om kärnkraftens slutdatum.

I motion 2013/14:N339 av Anna Hagwall (SD) betonas värdet av en långsiktig, stabil och säker leverans av kärnkraftsel till låga priser till företag och Sveriges energiintensiva basindustrier. Därigenom säkerställs global konkurrenskraft och goda exportmöjligheter. Viktigt är även att tränga undan fossila bränslen på den nationella marknaden och att förhindra koldioxidläckage, där minskad elproduktion och export resulterar i att produktionen flyttar från Sverige till mindre nogräknade nationer med obefintliga miljöregler och sämre arbetsvillkor. En satsning på säker, stabil och billig kärnkraftsel gynnar både tillväxt och den globala miljön, sägs det i motionen.

Avvecklingen av kärnkraften pågår för fullt runt om i världen slås det fast i Vänsterpartiets kommittémotion 2013/14:N205 av Kent Persson m.fl. Kärnkraften är dyr och blir, enligt motionärerna, allt dyrare. Ekonomer

avråder investerare från att satsa på kärnkraft och säger att spotpriset på el skulle behöva bli fyra gånger högre för att en sådan satsning skulle löna sig. Därför behövs statliga subventioner, skattehöjningar eller att staten bygger själv för att det ska gå att räkna hem ett nytt kärnkraftverk. Den svenska regeringen har emellertid deklarerat att det inte ska ges några subventioner till byggandet av nya kärnkraftverk. Mot den bakgrunden anser motionärerna att kärnkraften borde vara omöjlig som framtida energiform i Sverige. Motionärerna vill att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uttala att två reaktorer bör läggas ned under nästa mandatperiod (yrkande 2). Med tanke på de olika verkens ålder, säkerhet och prestanda bör Oskarshamn 1 och Ringhals 1 stå på tur för nedläggning. De anser också att regeringen ska uppmanas att återkomma med en avvecklingsplan för de resterande reaktorerna (yrkande 3).

Vissa övriga frågor

Ett riksdagsuttalande om nödvändigheten av investeringar i en konkurrenskraftig elproduktion förordas i motion 2013/14:N341 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S). Motionärerna påpekar att flera prognoser om elförsörjning visar på behovet av ny elproduktionskapacitet i Sverige. Energipolitiken måste ta hänsyn till tillgången på billig energi för en fortsatt industriell utveckling och tillväxt i Sverige. Framtidstron hos industrin i Sverige skulle öka om långsiktighet och stabila villkor för energikostnaderna fick vara ledord i energi- och skattepolitiken.

I motion 2013/14:N421 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) föreslås att riksdagen sätter upp som mål att direktverkande el som uppvärmningsform ska vara avvecklad senast 2020, och ett riksdagsuttalande om detta förordas.

I motion 2013/14:N212 av Jan Lindholm (MP) förordas ett förhållnings-sätt som innebär att regler för energiförbrukning i byggnader bör utgå från energiegenskaper och inte, som i dag, från mängden köpt energi. Ur ett systemperspektiv är det, enligt motionären, självklart att el för uppvärmning och kylning bör förekomma så sparsamt som möjligt. Målet för energipolitiken måste, enligt motionären, vara ett val av system som ger förutsättningar för hög energitillgänglighet utan belastning på miljö och ekosystem samtidigt som förluster och sårbarhet minimeras. För att klara den utmaningen bör regeringen enligt motionären ha ett ökat fokus på såväl sårbarhets- som systemperspektivet när den utformar framtida energilösningar.

Vissa kompletterande uppgifter

Genomförande av energieffektiviseringsdirektivet i Sverige

I december 2012 trädde EU:s energieffektiviseringsdirektiv (2012/27/EU) i kraft. Direktivet ska vara genomfört i nationell lagstiftning senast den 5 juni 2014. Regeringskansliet har med bistånd av bl.a. Statens energimyn-

dighet, Boverket, Energimarknadsinspektionen och Swedac tagit fram förslag till hur direktivet ska genomföras i Sverige. Promemorian "Förslag till genomförande av energieffektiviseringsdirektivet i Sverige" har varit ute på remiss under hösten 2013. I promemorian föreslås fyra nya lagar samt ändringar i fyra befintliga lagar. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med lagförslag under våren 2014, och avsikten är att bestämmelserna i huvudsak ska träda i kraft den 1 juni 2014.

När det gäller ett mål för energieffektivisering, vilket efterfrågas i en av motionerna, kan nämnas att det i energieffektiviseringsdirektivet (artikel 3.1) anges att varje medlemsstat ska ange ett vägledande nationellt energieffektivitetsmål grundat på antingen primär eller slutlig energianvändning, primär eller slutlig energibesparing eller energiintensitet. I den promemoria som har tagits fram av Regeringskansliet görs bedömningen att det mål som riksdagen antog 2009 om 20 procent effektivare energianvändning till 2020 uppfyller direktivets krav på ett vägledande nationellt mål för energieffektivisering. I promemorian föreslås att målet ska anmälas till Europeiska kommissionen.

Energiforskningens inriktning

I oktober 2012 överlämnade it- och energiminister Anna-Karin Hatt propositionen Forskning och innovation för ett långsiktigt hållbart energisystem (prop. 2012/13:21) till riksdagen.

I propositionen angav regeringen riktlinjerna för de fortsatta insatserna kring forskning och innovation på energiområdet för 2013–2016. Regeringen föreslog även ett övergripande mål för insatserna med innebörden att de ska bidra till att de uppställda energi- och klimatmålen, de energirelaterade miljöpolitiska målen och syftet med den långsiktiga energi- och klimatpolitiken uppnås.

Förslaget innehöll även ett antal konkreta mål samt fem prioriterade områden för de kommande fyra åren:

- att ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta
- att forma ett kraftsystem som klarar att ta emot alltmer förnybar elproduktion
- ökad energieffektivitet i bebyggelsen
- ökad användning av bioenergi samt
- energieffektivisering i industrin.

Utskottet tog ställning till propositionen samt tre följdmotioner i februari 2013 (bet. 2012/13:NU6). Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag om det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet. Vidare ansåg utskottet att de fem prioriterade områdena för energiforskning var både välavvägda och lämpliga utifrån ett svenskt perspektiv.

Kärnkraft

Motionsyrkanden om kärnkraftens roll i det framtida svenska energisystemet behandlades av utskottet även i samband med beredningen av budgetpropositionen hösten 2012. Utskottet refererade då till tidigare ställningstaganden i kärnkraftsfrågan (bl.a. i bet. 2009/10:NU26) där riksdagen bl.a. tog bort förbudet mot uppförande av nya reaktorer samtidigt som det skapades förutsättningar för ett generationsskifte i den svenska kärnkraften genom ett beslut om att eventuella nya reaktorer ska kunna ersätta de befintliga reaktorerna. Utskottet såg inga skäl för riksdagen att ompröva sin uppfattning.

Utskottet pekade också på att utskottet våren 2012 tog ställning till regeringens skrivelse om subventioner till kärnkraft (skr. 2011/12:141, bet. 2011/12:NU24). Då behandlade utskottet även ett motionsyrkande från Miljöpartiet om att regeringen bör definiera innebörden av begreppet kärnkraftssubvention. Utskottet ansåg emellertid att skrivelsen hade gett en god bild av vad som bör beaktas i fråga om vad som är att betrakta som ett statligt stöd till kärnkraft. Mot den bakgrunden ansåg utskottet att det saknades skäl att tillmötesgå förslaget i den då aktuella motionen.

Här kan också nämnas att utskottet vid flera tillfällen har behandlat motioner om samägandet inom kärnkraften. Motionsyrkandena har avstyrkts med motiveringen att reaktorägarna har ett ansvar för att arbeta vidare med denna fråga, t.ex. genom att ta fram branschetiska regler. Utskottet har även påmint om att förtroendefrågan kvarstår.

I sammanhanget kan även nämnas att ägarna till de svenska kärnkraftverken (Vattenfall, Eon och Fortum) har beslutat om gemensamma branschetiska regler för hantering av information och ökad insyn i kärnkraftsbolagens styrelser. Företagen har också träffat en överenskommelse med Energimarknadsinspektionen om att styrelserna årligen ska rapportera hur de branschetiska reglerna har hanterats under året. Energimarknadsinspektionen har även adjungerat oberoende observatörer i kärnkraftverkens styrelser med uppgift att övervaka att reglerna följs. De senaste rapporterna från respektive bolag presenterades i maj 2013.

Om effekthöjningar i kärnkraftverken, vilket tas upp i en av motionerna, kan nämnas att Strålsäkerhetsmyndigheten sedan 2000 har granskat åtta ansökningar om effekthöjningar på 1,5–30 procent. Vid årsskiftet 2011/12 hade regeringen gett tillstånd för sju av dessa effekthöjningar.

Det statligt ägda Vattenfall AB är en stor kärnkraftsproducent i Sverige. I rapporten ”Elmarknaden i Norden 2013 – Vattenfalls syn på utvecklingen” konstaterar bolaget att kärnkraften kommer att fortsätta vara en viktig källa för elproduktion i Europa under lång tid framöver och förväntas 2035 stå för 23 procent av den europeiska elproduktionen. Vidare slår bolaget fast att det på längre sikt behöver ersätta den kärnkraft som kommer att behöva fasas ut i Sverige. Ny kärnkraft anges då vara ett alternativ. Vattenfall AB har mot den bakgrunden lämnat in en ansökan till Strålsäkerhetsmyndigheten om att få ersätta en till två av de befintliga reakt-

torerna med nya. Ansökan hos Strålsäkerhetsmyndigheten är således ett led i arbetet med att utreda förutsättningarna för ett generationsskifte. Processen för att utreda, få tillstånd för och sedan eventuellt bygga en ny reaktor bedöms ta 10–15 år.

Förnybar energi

I samband med beredningen av budgetpropositionen för innevarande år hösten 2012 tog utskottet ställning till ett antal motionsyrkanden på temat förnybar energi (bet. 2012/13:NU3). Flera av dessa liknade de nu aktuella. Utskottet framförde uppfattningen att ambitionerna när det gäller utbyggnaden av förnybar elproduktion i Sverige ligger på en bra nivå och att det viktigaste styrmedlet för detta – elcertifikatssystemet – säkerställer att utbyggnaden sker på ett effektivt sätt. Hösten 2012 förekom även motionsyrkanden om särskilda mål för sol- och vindenergi, och utskottet hänvisade då i första hand till den nyss refererade uppfattningen att elcertifikatssystemet är det viktigaste styrmedlet på detta område.

Därutöver tillade utskottet att särskilda utbyggnadsmål riskerar att leda till att mindre effektiva lösningar väljs framför andra på ett sätt som sannolikt inte skulle bli fallet inom ramen för det teknikneutrala elcertifikatssystemet. Motioner från den allmänna motionstiden hösten 2013 som gäller elcertifikatssystemet kommer emellertid att behandlas i ett särskilt elmarknadsbetänkande senare under det innevarande riksmötet.

När det gäller den planeringsram som finns för vindkraftsutbyggnad påminde utskottet om att dess främsta funktion är att ytterligare synliggöra behovet av att skapa planmässiga förutsättningar för vindkraften. Utskottet såg inga skäl till att omvandla denna ram till ett utbyggnadsmål. Det fanns enligt utskottets uppfattning inte något behov av en motsvarande planeringsram för utbyggnad av solenergianläggningar, varför motionsyrkandena om ett planeringsmål för solenergiutbyggnaden i Sverige avstyrktes.

Med anledning av det som nu föreslås i motion 2013/14:N352 (MP) om ett helt förnybart elsystem till 2030 kan nämnas att motsvarande yrkande avstyrktes av utskottet hösten 2012 (bet. 2012/13:NU3). Utskottet påminde då om att drygt 40 procent av Sveriges el kommer från kärnkraft och att denna produktionskälla, enligt utskottets uppfattning, kommer att svara för en väsentlig del av produktionen även de kommande 20 åren. Ett mål om ett helt förnybart elsystem till 2030 ansåg utskottet därför vara orealistiskt.

Mål om att avveckla direktverkande el som uppvärmningsform

I motion 2013/14:N421 (S) efterfrågas ett mål om att direktverkande el som uppvärmningsform ska vara avvecklad senast 2020. I stort sett likalydande motioner avslogs av riksdagen både hösten 2011 och 2012. Vid det senaste tillfället (bet. 2012/13:NU3) hänvisade utskottet till sina tidigare ställningstaganden och motiveringen att en utfasning av den direktverkande elen som uppvärmningsform framför allt kan främjas genom en god

konkurrens på marknaden mellan olika uppvärmningsformer. Utskottet ansåg därför att det saknades skäl för riksdagen att fastställa ett mål med denna inriktning.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet tar först ställning till de motionsyrkanden som på olika sätt rör energipolitikens inriktning. Därefter behandlar utskottet – i separata avsnitt – motioner om en bredare energipolitisk överenskommelse, om förnybar energi och om kärnkraft.

Energi politikens inriktning

Den rådande svenska energipolitiken vilar på en stabil överenskommelse som regeringspartierna slöt 2009. Liksom EU:s politik på detta område syftar de energipolitiska insatserna till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. I ett längre tidsperspektiv är visionen att den svenska energiförsörjningen ska vara hållbar, resurseffektiv och helt utan nettoutsläpp av växthusgaser. År 2050 ska Sverige vara ett klimatneutralt samhälle.

Satsningar på förnybar energi och effektivare användning av energi är centrala inslag i den förda politiken. Koldioxidsnål kärnkraft och vattenkraft kommer att utgöra ryggraden i den svenska elproduktionen under lång tid framöver. Väl fungerande energimarknader i både ett nationellt, nordiskt och europeiskt perspektiv är också bärande delar i den förda politiken.

Utskottet sluter således upp bakom den energipolitik som redovisas i budgetpropositionen. Energi politik ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt, uthålligt samhälle. Härigenom främjas en god ekonomisk och social utveckling i hela Sverige. Energi politik ska bidra till ett breddat energi-, miljö- och klimatsamarbete i Östersjöregionen.

Det är utskottets övertygelse att de långsiktiga energipolitiska prioriteringar som regeringen redovisar kommer att ge en god vägledning för det fortsatta arbetet. Utskottet välkomnar således inriktningen att utveckla användningen av fossila bränslen för uppvärmning till 2020, att Sveriges fordonsflotta bör vara oberoende av fossila bränslen 2030 och att ett s.k. tredje ben bör utvecklas för elförsörjningen för att minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft och därmed öka försörjningstryggheten.

Förnybar energi är en viktig komponent i regeringens samlade satsning för en väg ut ur beroendet av fossil energi och därmed för minskad klimatpåverkan. Utskottet välkomnar även att regeringen har höga ambitioner när det gäller utbyggnaden av den förnybara elproduktionen. Förslag om allmänna uttalanden om energipolitikens mål och inriktning som inte överens-

stämmer med utskottets och regeringens syn på energipolitiken bör lämnas utan vidare åtgärd av riksdagen. Det gäller exempelvis ett antal av yrkandena i motion 2013/14:N425 (S).

Ett väntat elöverskott kommer att hålla nere de svenska elpriserna samtidigt som ökad export av koldioxidsnål el kan ersätta fossilenergi baserad kraftproduktion i Europa. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att en gemensam nordisk och europeisk elmarknad inte bara kan bidra till att minska utsläppen av växthusgaser utan även till att öka försörjningstryggheten och konkurrensen till gagn för elkonsumenter i hela Europa. Elmarknadsfrågor kommer att behandlas av utskottet i ett betänkande våren 2014. Då kommer bl.a. frågor om småskalig förnybar elproduktion och om anslutning och överföring av förnybar elproduktion att behandlas. Utskottet noterar här att regeringen aviserar ett skattereduktionsförslag som ytterligare kommer att gynna småskalig förnybar elproduktion.

Ett annat förslag som kan väntas underlätta för tillkomsten av förnybar elproduktion är det som beskrivs i budgetpropositionen och som syftar till att eliminera de tröskelliknande nätanslutningshinder som hämmar tillkomsten av exempelvis havsbaserad vindkraft. När dessa hinder har undanröjts väntas intresset för att etablera vindkraftsparker till havs att öka. Det huvudsakliga styrmedlet för dylika etableringar är emellertid alltjämt elcertifikatsystemet. Förslaget i motion 2013/14:N425 (S) om att omvandla den gällande planeringsramen för vindkraftsutbyggnad till ett mål avstyrks med hänvisning till utskottets tidigare refererade ställningstagande ovan till samma yrkande hösten 2012. Att avskaffa ramen helt som föreslås i motion 2013/14:N322 (SD) anser utskottet inte heller vara aktuellt. Även detta motionsyrkande avstyrks således.

För att nå de energipolitiska målen krävs kostnadseffektiva och stabila styrmedel. Miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel är centrala för att målen på klimat- och energiområdet ska kunna nås. Stabilitet skapar förutsägbarhet, trygghet och vilja till investeringar i energiproduktion, vilket i sin tur håller nere energipriserna och skapar förutsättningar för den nödvändiga omställningen. Även många företag som inte producerar energi är beroende av en stabil energiförsörjning och rimliga möjligheter att prognostisera energiprisernas utveckling för att våga göra nyinvesteringar. Det gäller inte minst elintensiva företag inom den svenska basindustrin.

Utskottet vill här också framhålla uppfattningen att klimat-, miljö- och energiutmaningarna inte bara ska ses som hot utan även innebär utvecklings- och affärsmöjligheter för svenska företag. Regeringens satsning på en miljöteknikfond kan väntas bidra positivt till detta. Utskottet välkomnar också regeringens ambitioner när det gäller energiforskning och innovationer på energiområdet. Forskning och innovation, i kombination med ett positivt företagsklimat som uppmuntrar till nytänkande och satsningar inom energi- och miljöområdet, skapar tillväxt, nya jobb, och goda exportmöjligheter inom energi- och miljötekniksektorn samtidigt som resultaten bidrar till en bättre miljö. Här bör även framhållas att utskottet våren 2013

ställde sig bakom regeringens förslag till mål och prioriteringar för energiforskningen. Med hänvisning till dessa tidigare refererade ställningstaganden avstyrker utskottet yrkandena om energiforskning i motion 2013/14:N222 (V).

Utskottet delar regeringens uppfattning att en effektivare energianvändning är ett viktigt medel för att minska belastningen på klimat och miljö. En effektivare energianvändning kan även bidra till ökad konkurrenskraft för det svenska näringslivet och till en tryggare energiförsörjning. Riksdagen kommer dessutom även att behandla frågor om energieffektivisering mer utförligt senare under detta riksmöte när regeringen har presenterat sitt förslag om hur EU:s energieffektiviseringsdirektiv ska genomföras i Sverige. Då kommer regeringen även att redovisa sin syn på det vägledande nationella energieffektivitetsmål som ska tas fram enligt direktivet. Noterbart i sammanhanget är att i den promemoria som utgör en del av underlaget för regeringens ställningstagande görs bedömningen att riksdagens mål om 20 procent effektivare energianvändning till 2020 (som fastställdes 2009) uppfyller direktivets krav på ett vägledande nationellt mål för energieffektivisering. Vidare bör framhållas att medlemsstaten också ska uttrycka det vägledande målet som en absolut nivå av den primära och den slutliga energianvändningen 2020 och förklara hur och utifrån vilka data den har beräknats. Denna promemoria har remissbehandlats.

Utskottet anser att riksdagen bör avvakta regeringens förslag på området innan den tar ställning till hur det nationella målet lämpligen bör utformas. Förslaget i motion 2013/14:N215 (MP) om ett mål som innebär en absolut minskning av energianvändningen bör därför avslås av riksdagen.

Transportsektorn svarar för en betydande andel av den fossila energi som används i Sverige. Här noterar utskottet att regeringens insatser för en fossiloberoende fordonsflotta fortsätter. Regeringens särskilda utredare på området väntas lämna sitt förslag i december 2013.

I motion 2013/14:N297 (S) ta det tillkännagivande upp som riksdagen har riktat till regeringen om att granska effekterna av de olika klimat- och energipolitiska styrmedlen för den internationellt konkurrensutsatta elintensiva industrin. Utskottet vill hänvisa till det som anförs i budgetpropositionen angående detta. Där framgår att regeringen har för avsikt att uppdraga åt Energimyndigheten att, i samarbete med berörda myndigheter, sammanställa resultaten av genomförda konsekvensanalyser av den förda energi- och klimatpolitiken för den elintensiva industrin. Vid behov kommer dessa analyser även att kompletteras.

Hösten 2012 avstyrkte utskottet ett förslag om att Sverige ska ha ett helt förnybart elsystem 2030, dvs. ett yrkande som var identiskt med det nu aktuella i motion 2013/14:N352 (MP). Utskottet pekade då på att drygt 40 procent av Sveriges el kommer från kärnkraft och att denna produktionskälla kommer att utgöra en väsentlig del av produktionen även under de

kommande 20 åren. Då liksom nu anser utskottet att ett mål om ett helt förnybart elsystem till 2030 därför är orealistiskt. Yrkandet avstyrks således även denna gång av utskottet.

Utskottet avstyrker även motion 2013/14:N297 (S) om den svenska basindustrins energiförsörjning och det behov av investeringar i konkurrenskraftig elproduktion som efterfrågas i motionen. Här hänvisar utskottet till det som anfördes då en i princip likalydande motion behandlades såväl 2011 som 2012. Utskottet anser således alltiämt att en politik som främjar utbyggnad av förnybar energiproduktion samtidigt som den möjliggör kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften, bäst tryggar tillgången på el och annan energi till internationellt konkurrenskraftiga priser.

Avslutningsvis avstyrker utskottet återigen förslaget i motion 2013/14:N421 (S) om att införa ett mål om att avveckla direktverkande el som uppvärmningsform. Utskottet hänvisar på nytt till sin tidigare hållning i frågan, vilken har redovisats tidigare i detta betänkande. Utskottet står inte heller bakom förslaget i motion 2013/14:N425 (S) om att införa ett konverteringsbidrag för ägare av småhus, flerbostadshus samt bostadsanknutna lokaler i syfte att stimulera konvertering från direktverkande elvärme och oljeuppvärmning till fjärrvärme eller individuell uppvärmning från biobränslen, värmepump samt solvärme. Inte heller önskemålet i motion 2013/14:N212 (MP) om sårbarhet och systemfel i samband med eluppvärmning bör bifallas av riksdagen.

Sammanfattningsvis förordar utskottet således – med hänvisning till det anförda – att riksdagen ska avslå samtliga de motionsyrkanden som berörs i detta avsnitt.

En bredare energiöverenskommelse

Energisystemet ska ge långsiktiga och stabila villkor både för dem som producerar och för dem som konsumerar energi utan att göra våld på nuvarande eller kommande generationers rätt att leva ett gott liv.

Regeringspartiernas energiöverenskommelse från 2009 innehöll en inbjudan till de dåvarande riksdagspartierna (S, MP och V) om att ställa sig bakom dessa brett förankrade långsiktiga spelregler för energipolitiken. En splittrad röd-grön opposition med ett spretigt paket av energipolitiskt önsketänkande ställdes då mot de stabila spelregler som nu råder – spelregler som stärker Sveriges konkurrenskraft, genom förutsägbara villkor för den som vill investera i olika energislag. Förutsättningarna att nå en samsyn över blockgränsen var dess värre begränsade.

I motionerna 2013/14:N425 (S) och 2013/14:N205 (V) framförs nu önskemål om en bred energiöverenskommelse. Utskottet ser självfallet värdet av att ett så pass viktigt och investeringstungt område som energipolitiken har en bred politisk förankring. Samtidigt konstaterar utskottet att det alltiämt finns ett antal energipolitiska spörsmål där förutsättningarna att nå blocköverskridande politisk enighet dess värre kan anses vara begränsade. Utskottet vill inte avfärda ambitionerna från båda sidor blockgränsen att

ytterligare bredda den politiska förankringen, men anser inte att det finns anledning för riksdagen att uttala sig om detta i linje med vad som efterfrågas i de båda ovannämnda motionerna. Motionerna avstyrks således i dessa delar.

Förnybar energi

I likhet med regeringen anser utskottet att en omställning av energisystemet är nödvändig. Visionen är att Sverige 2050 har en hållbar och resurs-effektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att en ökad andel förnybar energi är gynnsam för att uppnå de övergripande målen om ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet i hela landet. Förnybar energi är en viktig komponent i regeringens samlade satsning för en väg ut ur beroendet av fossil energi och därmed för en minskad klimatpåverkan.

Mot bakgrund av detta anser utskottet inte att det finns anledning för riksdagen att genom ett allmänt uttalande uppmana regeringen att ge de förnybara energikällorna ökad uppmärksamhet. Med det anförda avstyrks motionerna 2013/14:N425 (S) och 2013/14:U316 (MP) i dessa delar.

I några av de här aktuella motionerna argumenteras för inrättandet av olika produktions- eller planeringsmål för att främja solenergin. Utskottet har tidigare när liknande förslag har varit uppe för behandling hänvisat till att elcertifikatssystemet är det huvudsakliga styrmedlet för att öka användningen av el från förnybara energikällor i Sverige. Detta system är tekniskt neutralt och bygger på att de mest kostnadseffektiva investeringarna görs först. Utskottet anser inte att det finns något behov av att komplettera elcertifikatssystemet med ett planeringsmål när det gäller solenergi. I sammanhanget kan för övrigt nämnas att den planeringsram som riksdagen har fastställt för vindkraften inte är att betrakta som ett utbyggnadsmål utan syftar till att synliggöra vindkraftsintressen i den fysiska planeringen och vid tillståndsprövning.

Även om utvecklingen på solcellsområdet går stadigt framåt och investeringskostnaderna sjunker är tekniken alltjämt under utveckling. Även om staten ger stöd för solcellsinstallationer bör huvuddelen av de statliga insatserna, enligt utskottets uppfattning, snarare inriktas på utveckling av system där kostnaderna för att producera solenergianläggningar kan minskas och därigenom förbättra solenergins möjligheter att konkurrera med annan elproduktion. När det gäller produktion av solvärme är tekniken mindre komplex och investeringskostnaderna lägre. Det finns därför ofta goda förutsättningar för exempelvis småhusägare att på relativt kort tid räkna hem en investering i en solvärmeanläggning. Inte heller här anser utskottet att ett utbyggnadsmål skulle ha någon avgörande betydelse för utvecklingen.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2013/14:N425 (S), 2013/14:N254 (MP) och 2013/14:N222 (V) i dessa delar.

Kärnkraft

Energipolitiken ska ge långsiktiga villkor för att klara försörjningstryggheten, miljöambitionerna och rimliga energipriser. Därigenom läggs en grund för företagande och jobb i Sverige.

Utskottet konstaterar att det nu återigen finns ett antal motionsförslag på temat kärnkraft för riksdagen att ta ställning till. Oavsett om det handlar om förslag med inriktning på kärnkraftsexpansion eller på snabbavveckling är utskottets hållning fortfarande densamma som den varit sedan regeringspartierna 2009 slöt sin nu gällande energiöverenskommelse. Således sluter utskottet alltjämt upp bakom regeringens hållning som har gett förutsättningar för ett generationsskifte i den svenska kärnkraften genom att eventuella nya reaktorer ska kunna ersätta de befintliga och att detta sker på samma platser som de nuvarande reaktorerna är lokaliserade. Under dessa villkor och inom ramen för övriga överväganden när det exempelvis gäller lönsamhetsbedömningar och överensstämmelse med den gällande miljö- och strålskyddslagstiftningen blir det reaktorägarna som i ett första steg måste avgöra om ett generationsskifte över huvud taget är aktuellt. Utskottet noterar att statliga Vattenfall AB ser kärnkraft som ett möjligt energislag även i framtiden och att bolaget har vidtagit vissa initiala åtgärder inför den tillstånds- och utredningsprocess som förväntas bli utdragen och som föregår ett slutgiltigt investeringsbeslut.

När det gäller yrkandet i motion 2013/14:N334 (MP) om kärnkraftssubventioner hänvisar utskottet till tidigare refererade ställningstaganden från våren 2012. Utskottet ansåg att regeringens skrivelse på temat subventioner till kärnkraften gav en god bild av vad som bör beaktas i fråga om vad som är att betrakta som ett statligt stöd till kärnkraft.

Sammantaget innebär det anförda att utskottet avstyrker samtliga de motioner som är aktuella i avsnittet i de delar som berörs.

Affärsverket svenska kraftnät

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för perioden 2014–2016 för Affärsverket svenska kraftnät och bemyndigar regeringen att ge affärsverket finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen har föreslagit för 2014. Riksdagen avslår därutöver två motioner som gäller en översyn av Svenska kraftnäts investeringsram respektive en sänkning av det avkastningskrav som finns på affärsverket.

Jämför reservationerna 12 (S) och 13 (V).

Propositionen

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har till uppgift att förvalta och driva stamnätet för el i Sverige, inklusive utlandsförbindelserna. Därtill är affärsverket systemansvarig myndighet enligt ellagen, vilket innebär att ansvara för den löpande momentana elbalansen och det svenska elsystemets övergripande driftsäkerhet.

I propositionen konstaterar regeringen att stamnätet står inför en fas av omfattande ny- och ombyggnation. Det innebär en väsentligt ökad investeringsvolym de kommande åren för att öka överföringskapaciteten i Nordeuropa, förbättra driftsäkerheten, förnya befintliga anläggningar och ansluta ny elproduktion, främst i form av vindkraftsparker. Eftersom de väsentligt ökande investeringsvolymerna ställer ökade krav på planering, uppföljning och kontroll i verksamheten har regeringen gett Svenska kraftnät i uppdrag att redovisa en utvecklad investerings- och finansieringsplan, vilket affärsverket har gjort sedan 2012.

Förslaget till investerings- och finansieringsplan för perioden 2014–16 omfattar åtgärder i stamnätet inklusive utlandsförbindelserna och utrustning för elektronisk kommunikation som beräknas uppgå till högst 13 935 miljoner kronor. Av dessa avser 5 564 miljoner kronor 2014.

I propositionen redovisas översiktligt de planerade investeringsprojekt som var för sig överstiger 100 miljoner kronor. Under perioden kommer flertalet mycket stora investeringar att genomföras samtidigt. Dessa kommer att befinna sig i olika faser, vilket gör att säkerheten i bedömningarna av investeringarna varierar. Regeringen konstaterar vidare att många av de större pågående investeringsprojekten har genomfört upphandling sedan föregående investeringsplan. Tidsplaner har fått justeras, vilket medför ändrade betalplaner. Nitton investeringar har tillkommit sedan föregående plan. Fyra investeringar som beskrevs i den föregående planen har avslutats under 2013.

Sydvästlänken är Svenska kraftnäts största investering någonsin. Sydvästlänken sträcker sig från Hallsberg via Nässjö till Hörby. Under våren 2013 beslutade Svenska kraftnät tillsammans med Statnett att inte genomföra Sydvästlänkens västra gren – en ny likströmsförbindelse mellan Barkeryd (Nässjö) och Tveiten (Oslo). Nya beräkningar visar att nyttan har minskat betydligt jämfört med de ursprungliga analyserna. När Sydvästlänken tas i drift i början av 2015 ökar överföringskapaciteten mellan elområdena 3 och 4 med upp till 25 procent. Sydvästlänken bidrar även till förbättrad driftsäkerhet i södra Sverige. Investeringskostnaden beräknas uppgå till 7 782 miljoner kronor varav 3 263 miljoner kronor beräknas belasta treårsperioden.

Svenska kraftnät har på uppdrag av regeringen och i samarbete med Vattenfall och Fortum utarbetat en helt ny struktur för Stockholms elnät för att säkra den långsiktiga elförsörjningen. Projektet Stockholms Ström omfat-

tar drygt femtio olika delprojekt och beräknas pågå till 2020. Bruttoinvesteringen uppgår till 5 600 miljoner kronor, varav 4 400 miljoner kronor för Svenska kraftnäts del.

Även utlandsförbindelser omfattas av Svenska kraftnäts investeringsplan. En ny likströmsförbindelse till Baltikum (Nordbalt) ska byggas till Litauen för att knyta en framväxande baltisk elmarknad till den nordiska. Andra reinvesteringar i utlandsförbindelser som nämns i investeringsplanen går mellan Sverige och Själland samt mellan Sverige och Tyskland.

När det gäller nya vindkraftsparker är Svenska kraftnäts huvudinriktning att dessa ska anslutas till befintliga stationer. För större vindkraftsparker krävs dock nya stationer för anslutning till stamnätet och i vissa fall även förstärkning av ledningskapaciteten. Svenska kraftnät projekterar en anslutning av Gotland till det svenska stamnätet med en likströmsförbindelse. I propositionen nämns flera ytterligare områden, där det planeras vindkraftsutbyggnad som kräver investeringar i stamnätet. Vidare behövs investeringar i det svenska stamnätet för att omhänderta de omfattande effekthöjningar som planeras i Oskarshamns kärnkraftverk.

En sammanfattning av Svenska kraftnäts investeringsplan för 2014–2015 redovisas i budgetpropositionen (tabell 3.37, s. 77). Planen stämmer överens med det förslag som Svenska kraftnät lämnade till regeringen.

Noterbart är också att regeringen i budgetpropositionen anger att den under 2013 har inlett en översyn av Svenska kraftnäts ekonomiska mål mot bakgrund bl.a. av de stora omvärldsförändringar i form av krav på stora investeringar och därmed kapitalbehov som affärsverket står inför. Enligt regeringen är det ännu för tidigt att slå fast nya ekonomiska mål. För att skapa förutsättningar för långsiktiga beslut kommer målen emellertid fortsättningsvis att mätas och utvärderas över en längre tidsperiod än ett år. Nivåer för de nya ekonomiska målen samt den exakta utformningen av dessa har regeringen planer på att fastställa under 2014, då även en djupare analys av Svenska kraftnäts utdelningsnivå har genomförts. Enligt vad som anförs i propositionen styrs Svenska kraftnäts verksamhet därför tills vidare med befintliga ekonomiska mål.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) understryks vikten av att överföringskapaciteten byggs ut mellan de norra och de södra delarna av landet för att möjliggöra en fortsatt utbyggnad av den förnybara energin. Motionärerna föreslår att investeringsramen för Svenska kraftnäts verksamhet ses över för att underlätta framtida investeringar i stamnätet (yrkande 40).

Ett tillkännagivande om att avkastningskravet på Svenska kraftnät bör sänkas efterfrågas i kommittémotion 2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V), yrkande 9. Motionärerna anser inte att det är rimligt att Svenska kraftnät varje år ska ge hundratals miljoner kronor i utdelning till staten i ett läge när affärsverket har stora investeringsbehov.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

När riksdagen hösten 2012 senast behandlade Svenska kraftnäts investeringsplan konstaterade utskottet bl.a. att stamnätet inte är någon obegränsad resurs utan kräver löpande underhåll och betydande ny- och reinvesteringar för att kunna möta de utmaningar som inte minst omställningen av energisystemet innebär (bet. 2012/13:NU3). Utskottet konstaterade vidare att stora förhoppningar och ambitiösa målsättningar när det gäller tillkommande förnybar energi också måste matchas med realistiska förväntningar på vad det nuvarande stamnätet klarar av att möta eller var och hur snabbt ny eller förbättrad överföringskapacitet kan skapas.

Utskottet ställde sig vidare positivt till att Svenska kraftnät hade tagit fram en utvecklad investerings- och finansieringsplan och välkomnade den mer långsiktigt inriktade perspektivplan som då nyligen hade presenterats. Utskottet hade inget att invända mot den föreslagna investeringsplanen eller mot det då aktuella förslaget om Svenska kraftnäts finansiella befohender för 2013.

Riksrevisionens granskning av staten på elmarknaden

I april 2013 presenterade Riksrevisionen sin granskningsrapport Statens roll på elmarknaden – insatser för en fungerande elöverföring, RiR 2013:3. Riksrevisionen har gjort iakttagelser om statens insatser inom flera områden som har betydelse för överföringen av el, däribland när det gäller regeringens styrning av Svenska kraftnäts investeringsplanering och vissa av affärsverkets finansiella nyckeltal. Granskningen omfattar även regeringens rapportering till riksdagen.

Regeringen har sedermera i en skrivelse till riksdagen i oktober 2013 redovisat sin syn på Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer (skr. 2013/14:21). I skrivelsen redogör regeringen för vilka åtgärder som har vidtagits eller som kommer att vidtas inom området. Ärendet kommer att beredas av utskottet med början efter årsskiftet.

EU-finansiering av stamnätsprojekt i Sverige

Under hösten 2013 har Energimarknadsinspektionen medverkat i en utvärdering av ca 250 energiinfrastrukturprojekt som kommissionen har antagit för att integrera de inre marknaderna för el, gas och olja. Projekten kan få bidrag genom Fonden för ett sammanlänkat Europa (Connecting Europe

Facility, CEF). Fonden har en budget på 5,85 miljarder euro avsedd för att bidra till uppbyggnad av den infrastruktur för energi som behövs för att öka sammankopplingarna i Europa under 2014–2020. Projekten ska också förbereda överförings- och distributionsnät för unionens omställning till förnybara energikällor.

På listan över projekt finns två svenska infrastruktursatsningar, varav den ena avser förstärkningar av elnätet i Sverige för att kunna koppla samman Sverige och Litauen med en elkabel.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet behandlar först regeringens förslag om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter. Därefter tar utskottet ställning till två motioner som gäller en översyn av Svenska kraftnäts investeringsplanering respektive de avkastningskrav som regeringen ställer på affärsverket.

Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter

Det svenska elsystemet står inför ett antal utmaningar under de kommande decennierna. Stamnätet – elsystemets ryggrad – behöver anpassas till den förändrade energi- och klimatpolitiken där produktion från intermittent verkande energikällor som vindkraftsparker och solcellsanläggningar kommer att bli allt viktigare inslag.

Målet för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Fortsatt integration av de nordiska och europeiska elmarknaderna ökar också kraven på nya anslutningar och på ökad överföringskapacitet både inom Sverige och över landets gränser. Ett väntat elöverskott understryker behov av ändamålsenlig överföringskapacitet på stamnätets nivå. Även underhållet av det befintliga stamnätet kommer att kräva betydande reinvesteringar för fortsatt hög driftsäkerhet. Vissa delar av stamnätet är äldre än 60 år, vilket i många fall gör investeringar i de befintliga anläggningarna lika viktiga som rena nyinvesteringar.

Sammanfattningsvis har utskottet inget att invända mot den föreslagna investeringsplanen och tillstyrker således propositionen i denna del. Det samma gäller det förslag som läggs fram i propositionen om Svenska kraftnäts finansiella befogenheter för 2014 som alltså också tillstyrks.

Utskottet konstaterar vidare att Riksrevisionen har granskat statens insatser inom flera områden som har betydelse för överföringen av el, däribland när det gäller regeringens styrning av Svenska kraftnäts investeringsplanering och vissa av affärsverkets finansiella nyckeltal. Granskningen omfattar även regeringens rapportering till riksdagen. Regeringen har sedermera i en skrivelse till riksdagen redovisat sin syn på Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer. Skrivelsen – och de motioner som har

väckts med anledning av den – kommer att beredas av utskottet senare under detta riksmöte. Utskottet kommer således att återkomma till vissa stamningsrelaterade frågor under våren 2014.

Vissa övriga frågor om Svenska kraftnät

I motion 2013/14:N222 (V) efterfrågas ett sänkt avkastningskrav på Svenska kraftnät. Här kan utskottet konstatera att regeringen i budgetpropositionen redovisar att den har inlett en översyn av Svenska kraftnäts ekonomiska mål. Nivåer för de nya ekonomiska målen samt den exakta utformningen av dessa planerar regeringen att fastställa under 2014, då även en djupare analys av Svenska kraftnäts utdelningsnivå har genomförts. Utskottet ser ingen anledning att föregripa denna översyn genom ett uttalande i linje med förslaget i motionen, varför motionen avstyrks i den berörda delen.

När det gäller en översyn av Svenska kraftnäts investeringsram som föreslås i motion 2013/14:N425 (S) anser utskottet att riksdagen bör avslå yrkandet i avvaktan på att liknande förslag behandlas i riksdagens förestående beredning av regeringens skrivelse med anledning av den granskning som Riksrevisionen har gjort av statens roll på elmarknaden. Yrkandet i den nyssnämnda motionen avstyrks således.

Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen inom utgiftsområde 21 Energi för 2014 i enlighet med vad utskottet föreslår och som framgår av bilaga 3. Utskottets förslag till anslag överensstämmer med regeringens förslag. Riksdagen fastställer även avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften och godkänner de förslag om bemyndiganden som läggs fram i propositionen. Slutligen avslår riksdagen samtliga de i avsnittet behandlade motionsyrkandena.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Inledning

Förutsättningen för den fortsatta beredningen av utgiftsområde 21 Energi är att ramen för 2014 för utgiftsområdet är fastställd till 2 829 958 000 kronor. Fördelningen på de tolv olika anslagen framgår av tabellen i bilaga 2.

Som beskrevs i betänkandets inledning har utskottet i ett yttrande till finansutskottet (2013/14:NU1y) anslutit sig till den ram för utgiftsområde 21 Energi som regeringen har föreslagit. Av yttrandet framgår vidare att företrädarna i utskottet för S, MP, SD och V har avgett avvikande meningar.

I det följande redogörs för regeringens förslag till anslag m.m. 2014 för utgiftsområde 21 Energi och mot detta stående förslag.

Propositionen

Under 2012 uppgick de totala utgifterna inom utgiftsområde 21 Energi till ca 2,7 miljarder kronor, vilket var något lägre än såväl budgeten som prognosen för 2013. För 2014 föreslår regeringen en ökning av ramen för utgiftsområdet med 28 miljoner kronor. Den största förändringen är att anslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning ökar med knappt 80 miljoner kronor. Samtidigt minskar anslaget 1:9 Energiteknik med 70 miljoner kronor.

Regeringens förslag till utgiftsram för 2014 uppgår till drygt 2,8 miljarder kronor, fördelat på 12 anslag. Enligt förslaget i propositionen kompletteras åtta av anslagen med förslag om bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser som leder till utgifter de kommande åren. Dessutom föreslår regeringen att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften för 2014.

Anslaget 1:1 Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader föreslås uppgå till ca 279,5 miljoner kronor 2014. Anslaget finansierar Energimyndighetens förvaltningskostnader, Fjärrvärmenämnden samt provning och märkning av energirelaterad utrustning. Planering, uppföljning och utvärdering av de energipolitiska programmen finansierar Energimyndigheten genom de s.k. programanknutna kostnaderna som belastar andra anslag än förvaltningskostnaderna. Regeringen föreslår även en mindre överflyttning (7 miljoner kronor/år) från anslaget 1:5 Energiforskning till Energimyndighetens förvaltningsanslag för att säkerställa att beredning och beslutsfattande i ärenden som är kopplade till olika forskningsprogram som genomförs i samarbete med externa parter genomförs på samma sätt som myndighetens övriga myndighetsutövning. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till ca 251,6 miljoner kronor, ca 255,9 miljoner kronor respektive ca 261,4 miljoner kronor.

Anslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. får användas för utgifter för statsbidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning, utbildning av och information till energi- och klimatrådgivare samt stöd till regionala energikontor och utvecklingsinsatser för länsstyrelsernas energiomställningsarbete. Anslaget får även användas för insatser för informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder, utredningsinsatser samt utbildning om energieffektiv teknik.

Regeringen bedömer att en stärkt konsumentroll är viktig för att nå resultat inom energieffektiviseringsområdet. Den kommunala energi- och klimatrådgivningen, som syftar till att ge oberoende råd inom området, är därför ett viktigt verktyg. För att den kompetens som finns inom denna verksamhet ska kunna behållas och utvecklas är det angeläget att skapa stabila och långsiktiga finansiella förutsättningar. Regeringen föreslår därför att ansla-

get tillförs ytterligare medel för 2015–2017. För att underlätta planeringen och göra det möjligt att teckna avtal om fleråriga projekt är det, enligt regeringens uppfattning, nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser för kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 miljoner kronor 2015–2017.

Anslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning får användas för utgifter för statsbidrag till teknikupphandling för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt stöd till energieffektiv teknik. Anslaget får även användas för informations-, utvecklings- och demonstrationsinsatser rörande konvertering mellan olika system för uppvärmning. Därutöver får anslaget användas för främjandeåtgärder, såsom demonstrationsprojekt, samt utvärdering av befintliga och nya lågenergi-byggnader. Vidare får det användas för genomförande av EU:s rättsakter samt annat internationellt samarbete inom energieffektiviseringsområdet och därtill hörande metod-, utvecklings- och utredningsarbete. Utgifter för utveckling av styrmedel för energieffektivisering får också täckas av anslaget. Regeringen föreslår att 157 miljoner kronor anvisas för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 108 miljoner kronor, 108 miljoner kronor respektive 58 miljoner kronor.

En del av anslaget disponeras av Boverket för arbetsuppgifter som följer av genomförandet av EU-direktivet om byggnaders energiprestanda. En del av anslaget disponeras av Swedac för arbetsuppgifter som följer av genomförandet av EU-direktivet om energieffektivitet.

För att underlätta planeringen och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser för kommande år. Regeringen bör, enligt vad som anförs i budgetpropositionen, därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 160 miljoner kronor 2015–2017.

Med stöd av EU:s regionalfond kommer insatser för energieffektivisering att genomföras inom ramen för ett nationellt regionalfondsprogram under programperioden 2014–2020. De 40 miljoner kronor per år som tillförs anslaget syftar till att skapa förutsättningar för medfinansiering av dessa insatser.

Anslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft föreslås uppgå till 10 miljoner kronor 2014, dvs. samma anslagsnivå som under 2013. Regeringen gör bedömningen att det finns ett behov av att följa upp frågor om vindkraftens effekter på natur, miljö och människa. Resultaten kan användas som underlag för miljökonsekvensbeskrivningar liksom i planerings- och tillståndprocesser inför vindkraftsetableringar. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till teknikutveckling och marknadsintroduktion av storskaliga vindkraftstillämpningar, för främjandeåtgärder samt till

olika studier av miljöeffekter av vindkraftsetableringar samt kostnader för webbportalen www.vindlov.se. För 2015, 2016 och 2017 beräknar regeringen anslaget till 10 miljoner kronor per år.

Ett förslag om ett bemyndigande för regeringen kopplas också till anslaget med innebörden att regeringen får besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 miljoner kronor 2015.

För att finansiera forsknings-, utvecklings-, demonstrations- och kommersialiseringsinsatser inom energiområdet finns anslaget 1:5 Energiforskning. Anslaget får även användas till bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baserar sig på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Vidare får det användas för vissa utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser inom energiområdet, svenskt och internationellt forsknings- och utvecklings-samarbete samt för att uppfylla Sveriges åtaganden inom ramen för ingångna bilaterala energiforskningssamarbeten.

Regeringen anser att stöd till forskning och innovation inom energiområdet är en viktig och integrerad del av energipolitiken. För att stärka insatserna inom detta område tillfördes anslaget ca 1,2 miljarder kronor för perioden 2013–2016 i budgetpropositionen för 2013. Regeringen anser att satsningarna i kombination med ett positivt företagsklimat, som uppmuntar till nytänkande och satsningar inom energi- och miljöområdet, skapar tillväxt, nya jobb och goda exportmöjligheter inom energi- och miljösektorn samtidigt som resultaten bidrar till en bättre miljö.

För 2014 föreslår regeringen att ca 1,3 miljoner kronor anvisas för anslaget. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till ca 1,2 miljarder kronor, ca 1,4 miljarder kronor respektive ca 1,4 miljarder kronor. För att underlätta planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser för kommande år. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget 1:5 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4,5 miljarder kronor under perioden 2015–2018.

Anslaget 1:6 Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket avser statens åtaganden om ersättning av vissa kostnader vid avvecklingen av de två reaktorerna vid nyssnämnda kärnkraftverk. Regeringen föreslår att 187 miljoner kronor anvisas för 2014. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 141 miljoner kronor, 107 miljoner kronor respektive 58,2 miljoner kronor.

Anslaget 1:7 Planeringsstöd för vindkraft m.m. avser ekonomiskt stöd till kommuner, kommunala och regionala samverkansorgan samt länsstyrelser i syfte att genomföra planeringsinsatser för vindkraft och underlätta vindkraftens utveckling. Anslaget används även för samordnings- och informationsinsatser för att främja vindkraftsutbyggnad. I budgetpropositionen för 2012 föreslog regeringen en förlängning t.o.m. 2015 av insatserna för

nätverket för vindbruk, som arbetar med informationsspridning och kunskapsuppbyggnad i fråga om vindkraft. Regeringen föreslår att 15 miljoner kronor anvisas för 2014 och att anslaget beräknas till 15 miljoner kronor för 2015. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att under 2014 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 miljoner kronor 2015 och 2016.

Ändamålet med anslaget 1:8 Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader är att täcka kostnader för nyssnämnda myndighets förvaltningsuppgifter. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 3 miljoner kronor per år under perioden 2014–2016. Motivet till detta är att minska risken att ett utökad behov av resurser för beredning av beslut om nätbolagens intäktsramar påverkar andra delar av myndigheten negativt. Vissa ytterligare kostnader har uppkommit genom att myndigheten numera nominerar en oberoende ledamot till kärnkraftsbolagens styrelser. Samtidigt minskas anslaget med 2,1 miljoner kronor, för att finansiera ett medelstillskott till Sveriges domstolar med anledning av att dessa den 1 juni 2013 övertog ansvaret att hantera vissa överklaganden inom elnätsområdet. Regeringen föreslår att 104,6 miljoner kronor anvisas för 2014. För åren 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till ca 106 miljoner kronor.

Anslaget 1:9 Energiteknik får användas för att stimulera spridningen av vissa energitekniska lösningar som bedöms ha positiva effekter på klimatet. Högst 5 miljoner kronor av anslaget får användas för de administrativa kostnader detta medför. Det är enligt regeringen angeläget att stimulera användningen av energitekniker som är gynnsamma i ett klimatperspektiv, men som ännu inte är kommersiellt konkurrenskraftiga i jämförelse med tekniker som redan är etablerade på marknaden. Biogas och solceller är två tydliga exempel på sådana tekniker.

I budgetproposition för 2013 föreslog regeringen en förlängning och förstärkning av stödet för utökad produktion, distribution och användning av biogas och andra förnybara gaser genom att ytterligare 280 miljoner kronor avsätts för detta ändamål under perioden 2013–2016. I syfte att skapa gynnsamma förutsättningar för utvecklingen och etableringen av solceller på den svenska marknaden förlängdes samtidigt stödet för installation av solceller t.o.m. 2016, genom att ytterligare 210 miljoner kronor tillfördes detta ändamål. Regeringen föreslår nu att 100 miljoner kronor anvisas för anslaget för 2014. För 2015 och 2016 beräknas anslaget till 140 miljoner kronor per år.

För att underlätta planeringen och göra det möjligt att teckna avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2014 för ramanslaget 1:9 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 220 miljoner kronor 2015 och 2016.

Åtgärder som genomförs enligt elberedskapslagen finansieras genom att den som innehar nätconcession enligt ellagen betalar en avgift. Åtgärderna syftar till att förebygga, motstå och hantera sådana störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället och till att tillgodose elförsörjningen vid höjd beredskap. Åtgärderna finansieras genom anslaget 1:10 Elberedskap som ska motsvara avgiftsintäkternas storlek. För det nyssnämnda anslaget föreslår regeringen att 255 miljoner kronor anvisas för 2014. Samtidigt föreslår regeringen att riksdagen ska fastställa avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 miljoner kronor 2014. För 2015–2017 beräknas anslaget till 255 miljoner kronor per år. Vidare föreslås ett bemyndigande för regeringen att under 2014 besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 miljoner kronor 2015–2017.

Anslaget 1:11 Energieffektiviseringsprogram finansierar förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete, särskilt kommuners och landstings arbete med energieffektivisering i enlighet med energieffektiviseringsstöd, länsstyrelsernas arbete med regionala klimat- och energistrategier samt regionala samverkansprojekt. Anslaget finansierar även förstärkta insatser för information, rådgivning, teknikupphandling och marknadsintroduktion, nätverksaktiviteter samt statsbidrag för energikartläggning. Regeringen föreslår att 270 miljoner kronor anvisas för anslaget för 2014. Anslaget beräknas till 0 kronor 2015–2017.

Syftet med anslaget 1:12 Avgifter till internationella organisationer framgår av dess titel. Anslaget finansierar dock även vissa utgifter för internationellt samarbete inom energiområdet. Regeringen föreslår att ca 25,3 miljoner kronor anvisas för 2014 och att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 miljoner kronor 2015 och 2016.

Motionerna

Företrädare för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har i olika motioner föreslagit andra ramar för utgiftsområdet och andra anslagsnivåer än vissa av dem som regeringen har föreslagit (se bilaga 2). Nedan redogör utskottet kortfattat för respektive partis förslag för utgiftsområde 21 Energi. Därutöver redovisas ett antal andra anslagsrelaterade motionsyrkanden.

Solenergi är en kraftkälla som har utvecklats kraftigt under senare år konstateras det i kommittémotion 2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S). Motionärerna anser att det med fortsatta kostnadsänkningar finns en god potential för solceller i Sverige och de vill därför införa ett solinvesteringsstöd för att främja kompletterande stödformer till solvärme och solex.

De medel som regeringen avsatte för 2012 tog snabbt slut och Energimyndigheten bedömer att bara en tredjedel av de sökande får stödet. Motionärerna vill att stödet ska uppgå till 50 miljoner kronor.

I Socialdemokraternas kommittémotion 2013/14:N428 av Jennie Nilsson m.fl. konstateras det att regeringen har sänkt stödet till solceller. Motionärerna anser att detta är fel väg att gå och att man i stället bör stimulera en ökad installation. Även i denna motion föreslås ett nytt anslag med ändamålet att finansiera ett finansieringsstöd till solenergi. Anslaget ska omfatta 50 miljoner kronor under 2014. Motionärerna vill också att en ny fördelningsmodell för stödet tas fram så att det når fler mottagare.

Att förlänga och om möjligt utöka anslagen till solvärme och solet är nödvändigt, sägs det i motion 2013/14:N235 av Pia Nilsson (S). Enligt motionären bör även stödformerna till solenergi och annan förnybar energiteknik utvecklas.

För många privatpersoner och företag har solpaneler blivit ett bra och lönsamt sätt att få en självständig och miljövänlig energiförsörjning, sägs det i motion 2013/14:N307 av Clas-Göran Carlsson och Tomas Eneroth (båda S). Det befintliga stödet har dock inte på långa vägar räckt till. För att möta den kraftiga efterfrågan på stöd som finns, anser motionärerna att stödet bör förlängas alternativt permanentas samt öka i omfattning. Riksdagen bör, enligt deras uppfattning, därför initiera en utredning om att öka det statliga solcellsbidraget och att höja taket för stöd per solcellssystem.

Solenergi i alla dess former tillhör morgondagens teknik och har en viktig roll i ett förnybart energisystem, slås det fast i kommittémotion 2013/14:N254 av Lise Nordin m.fl. (MP). Solet är det snabbast växande energislaget i Europa och utvecklingen på kontinenten är, enligt motionärerna, mycket hoppgivande. Sverige ligger dock i bakvattnet, och för att solenergiindustrin ska ges en tydlig signal om politikens ambitioner för solenergin behövs ett planeringsmål som motsvarar det mål som finns för vindkraften. Motionärerna anser att stödet till installation av solvärme och solet ska ökas och förlängas (yrkande 1).

Av kommittémotion 2013/14:N432 av Lise Nordin m.fl. (MP) framgår det att Miljöpartiets mål är ett helt förnybart energisystem. Enligt motionärerna finns det två givna handlingslinjer för att nå målet. Den första är att använda energin betydligt smartare än vad som sker i Sverige i dag. Den andra är att den energi som används i landet kommer från förnybara energikällor. Miljöpartiet anser att utbyggnaden av förnybar energi och ansträngningar att använda energi på ett klokt sätt bör få stöd och uppmuntras. Sammanlagt beräknar Miljöpartiet att tillföra ytterligare 3 860 miljoner kronor till effektivisering och förnybar energi inom utgiftsområdet under åren 2014–2017. Partiet föreslår att anslagen inom utgiftsområde 21 Energi för 2014 höjs med 565 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit. Partiet föreslår högre anslagsnivåer än dem som regeringen har föreslagit i två fall samt att det inrättas sju nya anslag inom utgiftsområdet.

Miljöpartiet anser att människor och företag behöver få större möjlighet att använda energin klokt och att minska sin energianvändning. Partiet vill bygga upp energieffektiviseringen långsiktigt och ge den en central roll i energipolitiken. Mot den bakgrunden föreslås att anslagen till energieffektivisering stärks med 205 miljoner kronor. Det utökade anslaget allokeras inte till den nuvarande anslagsstrukturen utan som ett nytt anslag. Effektivitetshöjande förändringar av ROT-avdraget föreslås också, vilket innebär en beräknad satsning med ytterligare ca 4 miljarder kronor.

Miljöpartiet anser att utbyggnaden av förnybar energi går för långsamt. Partiet ser det som viktigt att stimulera utbyggnaden på alla tänkbara sätt, inte minst genom ekonomiskt stöd till dem som vill bygga förnybart och till dem som arbetar med planering och genomförande i kommunerna. Men regeringen gör precis tvärtom. Stödet har skurits ned sedan energipolitiken lades om 2009, från ca 455 miljoner kronor 2010 till 125 miljoner kronor för nästa år, vilket är den lägsta nivån sedan 2006. Miljöpartiet anser att detta är oacceptabelt och anslår därför 360 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit för 2014 för utbyggnad av förnybar energi. Satsningarna omfattar bl.a. nya anslag för vindkraft (+60 miljoner kronor), solvärme (+25 miljoner kronor), konvertering av direktverkande el (+50 miljoner kronor), stöd till biogasproduktion från gödsel i form av ett s.k. metanreduceringsstöd (+140 miljoner kronor). Biogasanvändning ska även stötas i distributionsledet genom att det införs ett mackstöd för biogas (+50 miljoner kronor). Det nya vindkraftsanslaget finansieras genom att fastighetsskatten för vindkraftverk går till de kommuner där kraftverken står, i stället för till staten. Motionärerna vill även öka de befintliga anslagen 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft och 1:9 Energiteknik med 10 respektive 25 miljoner kronor.

För perioden 2014–2017 beräknar Miljöpartiet att anslagen bör vara 1 500 miljoner kronor högre än i regeringens förslag.

I Sverigedemokraternas kommittémotioner 2013/14:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. och 2013/14:N387 av Anna Hagwall m.fl. redovisas att partiet har för avsikt att satsa 200 miljoner kronor mer på energiforskning och 100 miljoner kronor mer på energieffektivisering än regeringen under perioden 2014–2017. Under 2014 satsas 20 respektive 10 miljoner kronor mer än regeringen på dessa områden. Satsningarna syftar till att påskynda framtagandet av långsiktiga hållbara energilösningar, för att långsiktigt säkra Sveriges energiförsörjning och som ett led i Sverigedemokraternas övergripande och långsiktiga målsättning om ett Sverige fritt från oljeberoende och andra fossila bränslen. Energieffektivisering sägs vara ett av flera områden som har en betydande potential och som måste utnyttjas. Genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik ska den offentliga sektorn sträva efter en energieffektiv verksamhet.

I motion 2013/14:N321 av Josef Fransson (SD) argumenteras för att det befintliga investeringsstödet till solceller ska avvecklas. Motionären påpekar att solceller producerar som bäst från maj och några månader framåt

och i princip ingenting under årets mörkaste och kallaste månader. Förutsättningarna för elproduktion med hjälp av solceller är så dåliga i Sverige att stöd till sådan produktion innebär en ren samhällskostnad. Motionären anser att regeringen bör avveckla investeringsstödet för solceller.

I Vänsterpartiets partimotion 2013/14:N359 av Jonas Sjöstedt m.fl. framhålls att partiet vill möta klimatutmaningen med satsningar på förnybar energi, energieffektiv teknik och energieffektivisering. Motionärerna vill avveckla kärnkraften och i stället satsa på energieffektivisering genom samarbets- och informationsmedel till industrin, medan små och medelstora företag ska få utökad möjlighet till energikonsultstöd. Vidare vill Vänsterpartiet öka anslaget 1:5 Energiforskning (+200 miljoner kronor) med inriktning på forskning om solenergi, energilagring och smarta nät. Anslaget 1:9 Energiteknik föreslås öka med 305 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet vill här ytterligare stimulera användningen av exempelvis sol, solvärme och biogas. Avslutningsvis förordar partiet även en högre nivå än regeringen när det gäller anslaget 1:11 Energieffektiviseringsprogram (+154 miljoner kronor). Ökningen omfattar ett återinfört stöd för konvertering av direktverkande el (+100 miljoner kronor). Vidare avsätts medel inom det sistnämnda anslaget för att tillvarata erfarenheterna från det s.k. PFE-programmet (+25 miljoner kronor), behålla klustersamarbetet och utöka stödet till energicheckar till små- och medelstora företag (+29 miljoner kronor).

Vissa kompletterande uppgifter

Stöd till solceller

Sedan 2009 finns ett statligt stöd för installation av solceller. Stödet riktas till alla typer av aktörer, såväl företag och offentliga organisationer som privatpersoner. Under 2013–2016 har regeringen avsatt 210 miljoner kronor för detta ändamål i syfte att bidra till omställningen av energisystemet och till näringslivsutveckling inom energiteknikområdet. Stöd kan fås för installation av alla typer av nätanslutna solcellssystem och för sådana hybridssystem som kombinerar solvärme- och solelproduktion. Installationen ska vara slutförd senast 31 december 2016.

Från och med den 1 februari 2013 är stödnivån maximalt 35 procent av investeringskostnaden. Taket för stöd per solcellssystem är 1,2 miljoner kronor och de stödberättigande kostnaderna får maximalt uppgå till 37 000 kronor plus moms per installerad kilowatt elektrisk toppeffekt. För hybridssystem kan stödberättigade kostnader uppgå till högst 90 000 kronor plus moms per installerad kilowatt elektrisk toppeffekt. Stödet är rambegränsat, vilket innebär att det bara kan ges så länge de avsatta pengarna räcker.

Sedan den nya förordningen trädde i kraft har över 1 600 ansökningar på totalt ca 220 miljoner kronor inkommit till länsstyrelserna. Det har medfört att många sökande väntar på beslut om stöd till planerade solcellsanläggningar. I november 2013 beslutade Energimyndigheten därför om att

göra ytterligare en fördelning på 45 miljoner kronor under 2013. Myndigheten gör en omfördelning så att de medel som var tänkta att användas under 2014–2016 kan användas redan under det innevarande året.

Solelprogrammet

Energimyndigheten, kommunerna och näringslivet avsätter drygt 21 miljoner kronor till forskning om utbyggnad av solceller. Samarbetet genomförs i Solelprogrammet, som drivs av Elforsk. Programmet ska underlätta etablering av solceller i Sverige, särskilt i bebyggelsen.

Solelprogrammet ska ta fram kunskap om solceller som efterfrågas och som används av exempelvis arkitekter, byggbolag, elbolag, fastighetsägare och solcellsinstallatörer. Den forskning och utveckling som bedrivs inom programmet kan bl.a. behandla olika aspekter av byggnadsintegration, utvärdering och verifiering av produkter och tjänster, stadsplanering, solcellsanvändares energibeteende och solcellsanläggningars samverkan med elnätet. Programmet pågår under 2013–2017 och finansieras av Energimyndigheten, bygg- och fastighetsbranschen, kommuner, elföretag samt solcellsindustrin.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare i detta betänkande ställt sig bakom regeringens syn på energipolitikens inriktning. Under budgetberedningens första steg har utskottet dessutom i ett yttrande till finansutskottet tillstyrkt regeringens förslag till ram för utgiftsområdet (ytr. 2013/14:NU1y). Genom beslut den 20 november 2013 fastställde riksdagen sedan de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena (bet. 2013/14:FiU1). Förutsättningen för den fortsatta beredningen i utskottet är därmed att ramen för utgiftsområde 21 Energi har fastställts till drygt 2,8 miljarder kronor för 2014. Som framgår av de tidigare redovisade motionerna och av tabellen i bilaga 2 förordas ökade medel till utgiftsområdet av Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Dessutom förordas en annan fördelning på anslagsnivå än den regeringen har föreslagit. I det följande har utskottet att ta ställning till de olika anslagen inom utgiftsområdet och till de övriga anslagsanknutna förslag som läggs fram i propositionen och som behandlas i detta avsnitt. Utskottet vill dessförinnan dock påminna om att utöver de här aktuella anslagen i statsbudgeten omfattar energipolitiken även flera viktiga styrmedel som inte påverkar statsbudgetens utgiftssida och som därför inte behandlas närmare i detta betänkande. Det handlar exempelvis om koldioxidbeskattning, energiskatter och om systemet med elcertifikat till förnybar elproduktion.

När det gäller det nu aktuella utgiftsområdet noterar utskottet att regeringen för 2014 föreslår en ökning av ramen för utgiftsområdet med 28 miljoner kronor jämfört med ramen för innevarande år. Den största förändringen är att anslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning ökar med

knappt 80 miljoner kronor samtidigt som det sker en viss minskning av anslaget 1:9 Energiteknik. Ökningen – som utskottet välkomnar – syftar till att underlätta medfinansiering av vissa regionalfondsfinansierade insatser för ökad energieffektivisering.

I sammanhanget vill utskottet även erinra om att riksdagen på förslag från regeringen hösten 2012 beslutade om en ansevärd ökning (+250 miljoner kronor) av anslaget 1:5 Energiforskning för innevarande år. Energiforskningsanslaget är det i särklass största inom utgiftsområdet och utskottet har tidigare uttryckt värdet av att stöd till forskning och innovation är en viktig och integrerad del av energipolitiken. Utskottet hävdar alltjämt den uppfattningen och menar dessutom att forskning och innovation, i kombination med ett företagsklimat som uppmuntrar nytänkande och satsningar inom energi- och miljöområdet, bidrar till att skapa tillväxt, nya jobb och exportmöjligheter inom energi- och miljösektorn.

Beträffande de motioner i vilka det efterfrågas ett ökat stöd till solenergiproduktion vill utskottet – liksom det även gjorde tidigare i detta betänkande i avsnittet om förnybar energi – först påpeka att teknikutvecklingen på solcellsområdet går snabbt och att investeringskostnaderna för solcellsinstallationer sjunker. Därutöver vill utskottet hänvisa till det förslag om skattereduktion för egenproducerad el som regeringen har aviserat i budgetpropositionen. Utskottet förutsätter att denna skattereduktion ytterligare kommer att stimulera intresset för investeringar i solcellsanläggningar även utan en ökning av det direkta investeringsstödet. Samtidigt är utskottet inte berett att förorda ett totalt avskaffande av det befintliga solcellsstödet som föreslås i motion 2013/14:N321 (SD). Utskottet ser å andra sidan inget behov av ett motsvarande investeringsstöd till solvärmeinstallationer då sådana redan i dag bedöms kunna konkurrera på egna villkor med andra uppvärmningslösningar.

Avslutningsvis vill utskottet instämma i regeringens överväganden om övriga anslag inom utgiftsområdet. Det innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 21 Energi för budgetåret 2014. Likaså tillstyrks de övriga här aktuella förslagen till riksdagsbeslut som lagts fram i budgetpropositionen. Samtidigt avstyrker utskottet samtliga anslagsrelaterade motionsyrkanden som behandlas i anslutning till beslutet om anslagens fördelning.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Energipolitikens inriktning, punkt 1 (S)**

av Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:N421 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) och
2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 2, 6, 11, 15 och
20 samt

avslår motionerna

2013/14:N212 av Jan Lindholm (MP),

2013/14:N215 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,

2013/14:N297 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),

2013/14:N322 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1,

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 5,

2013/14:N341 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) och

2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning bör det övergripande målet för den svenska energipolitiken vara att trygga tillgången till el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat – och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Vi ser stora möjligheter att skapa arbetstillfällen och stärka industrins konkurrenskraft genom investeringar i det svenska energisystemet. All svensk energi kan på sikt komma från förnybara källor. Den svenska industrins konkurrenskraft ska säkras genom trygg tillgång till el och bibehållen effekt i energisystemet på kort och lång sikt. Samtidigt ska Sverige ställa om till en hållbar energiförsörjning genom en effektivare användning av energi och genom satsningar på förnybar energiproduktion. Samhället måste bli mindre beroende av kol och olja, och med den goda tillgången på vind, vatten, skog och odlingsmark har Sverige unika naturliga förutsättningar för produktion av

förnybara alternativ till de fossila bränslena. Den förnybara energin har mycket stor potential att byggas ut under lång tid framöver. Vi är också övertygade om värdet av långsiktighet inom energipolitiken. Förutsättningar för att klara både industrins konkurrenskraft och omställning ökar med långsiktighet. Investeringar i både tillverkningsindustrin och energisektorn underlättas om det finns en säkerhet om de framtida spelreglerna.

Denna sammanfattande redovisning av vår syn på energipolitiken utvecklas ytterligare i kommittémotion 2013/14:N425 (S). Där återfinns också ett flertal konkreta förslag till insatser på det energipolitiska området som är inriktade på att vända energipolitiken i den riktning vi förordar och som syftar till att öka tempot i omställningsarbetet. Noterbart är att flertalet av dessa förslag inte behandlas i detta betänkande, men att vi självfallet står bakom motionen i dess helhet. I det följande vill vi lyfta fram några av de mest centrala frågorna med betoning på de motionsyrkanden som är föremål för riksdagens ställningstaganden i detta betänkande.

Att sträva efter att använda energi allt effektivare kommer att vara en grundläggande del av den framtida energipolitiken och av stor betydelse för att kunna skapa ett långsiktigt hållbart energisystem. En politik med den inriktningen tryggar den svenska tillgången till el och upprätthåller effekten i energisystemet. Vi anser att energianvändningen i Sverige ska vara 25 procent effektivare 2020, jämfört med regeringens mål om 20 procent. Vi vill också, i likhet med vad som sägs i den ovan nämnda motionen, att det inrättas ett konverteringsbidrag för att stimulera en övergång från direktverkande elvärme och oljeuppvärmning till fjärrvärme eller individuell uppvärmning från biobränslen, värmepump samt solvärme. När det gäller avveckling av direktverkande el instämmer vi i det som sägs i motion 2013/14:N421 (S) om att regeringen bör se över vilka möjligheter som finns att helt avveckla denna uppvärmningsform till 2020.

Vi har ovan redovisat vår positiva syn på förutsättningarna att bygga den framtida svenska energiförsörjningen på förnybara källor. Elcertifikatsystemet är ett viktigt styrmedel när det gäller att stimulera fram elproduktion från förnybara källor. Här vill vi dock även lyfta fram behovet av särskilda insatser för att underlätta utbyggnaden av havsbaserad vindkraft. Vi anser att det behövs ett särskilt stöd till den havsbaserade vindkraften som än så länge har högre kostnader än den landbaserade. Stödet skulle fungera som ett komplement till elcertifikaten.

Den syn på energipolitiken som vi nu har redovisat överensstämmer väl med det som sägs i motion 2013/14:N297 (S), dels om behovet av en ansvarsfull, stabil och långsiktig energipolitik för att tillgodose den svenska elintensiva basindustrins behov, dels om nödvändigheten av investeringar i en konkurrenskraftig elproduktion. Ett riksdagsuttalande i linje med vad som sägs i motion 2013/14:N425 (S) torde i huvudsak även kunna anses tillgodose önskemålen i motion 2013/14:N297 (S). Den sistnämnda motionen kan därför avstyrkas.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motionerna 2013/14:N421 (S) och 2013/14:N425 (S) i dessa delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

2. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (MP)

av Lise Nordin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:N215 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1 och

2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2013/14:N212 av Jan Lindholm (MP),

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,

2013/14:N297 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),

2013/14:N322 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1,

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 5,

2013/14:N341 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2013/14:N421 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) och

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 2, 6, 11, 15 och 20.

Ställningstagande

Mina och Miljöpartiets tre övergripande mål för energipolitiken är att Sverige ska anta en plan för 100 procent förnybar energi, att de förnybara energikällorna byggs ut och att hushåll och företag får stöd för att kunna använda energi på ett smartare sätt. Den politik jag står bakom bygger på övertygelsen om att det på sikt är möjligt att klara energiförsörjningen helt utan såväl fossila bränslen som kärnkraft och att vi därmed även kan nå klimatmålen.

Produktionen av förnybar energi växer kraftigt. Vindkraft och solenergi är de energislag som växer snabbast i världen. I likhet med vad som sägs i motion 2012/13:N352 (MP) anser jag att Sveriges energisystem bör vara helt förnybart senast 2050. För el- och värmesystemet bör 100 procent förnybart nås senast 2030. I Sverige finns utomordentliga möjligheter att ställa om till ett helt förnybart elsystem. Flera naturgivna förutsättningar, stor kompetens på energiområdet samt den tekniska utvecklingen gör den förnybara elproduktionen allt billigare och alltmer konkurrenskraftig. I motionen ovan finns flera förslag som syftar till att driva på utvecklingen mot målet om ett helt förnybart elsystem. Utöver flera förslag som gäller elcertifikatssystemet och små elproducenters möjligheter att bidra till omställningen av elsystemet, förslag som utskottet avser att behandla under våren 2014, vill jag i det här sammanhanget peka på vindkraftens

roll som förnybar kraftproduktionsresurs. Då kostnaderna för vindkraftverk sjunker och anläggningarna blir allt effektivare anser jag att den nuvarande planeringsramen om 30 TWh vindkraft till 2020 ska omvandlas till ett utbyggnadsmål.

Den svenska elförbrukningen per person är väldigt hög jämfört med den i andra länder. Det finns onekligen både en stor potential i och ett stort behov av att energieffektivisera. Åtgärder inriktade på energihushållning och en effektivare energianvändning måste vara en grundbult i en hållbar energipolitik. Den billigaste, säkraste och renaste energin är den som inte produceras. För mig och Miljöpartiet är därför en ökad effektivitet i energianvändningen en prioritet, och vårt mål är att användningen av energi ska minska även när ekonomin växer. I kommittémotion 2013/14:N215 (MP) föreslås en rad konkreta åtgärder som syftar till att minska energianvändningen och till en ökad energieffektivisering. Här vill jag särskilt lyfta fram betydelsen av att det slås fast ett tydligt mål för minskad energianvändning i absoluta tal, inte bara som dagens relativa mål. För miljön är det den totala energianvändningen som räknas eftersom den är direkt kopplad till utsläpp av växthusgaser och annan miljöpåverkan. Jag anser att målet bör ha 2020 som slutår i likhet med EU:s energieffektiviseringsmål. Denna motion tillstyrks i den berörda delen och jag står även bakom övriga förslag i motionen även om huvuddelen av dem inte är föremål för behandling i detta betänkande.

Med det anförda tillstyrks motionerna 2013/14:N352 (MP) och 2013/14:N215 (MP) i de berörda delarna. Jag vill avslutningsvis uttrycka sympati för den systemsyn på energipolitiken som genomsyrar tankegångarna i motion 2013/14:N212 (MP). Jag finner det emellertid inte aktuellt att i dagsläget tillstyrka motionen. Den sistnämnda motionen avstyrks därför tillsammans med de övriga motionsyrkandena i avsnittet

3. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (SD)

av Anna Hagwall (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N322 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2013/14:N212 av Jan Lindholm (MP),

2013/14:N215 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,

2013/14:N297 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 5,
2013/14:N341 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),
2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2013/14:N421 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) och
2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 2, 6, 11, 15 och 20.

Ställningstagande

Min och Sverigedemokraternas energipolitik är inriktad på att säkerställa en prisvärd och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringslivet. Politiken syftar till att Sverige ska kunna upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard.

Det är viktigt för en nation att ha kontroll över sin egen energiförsörjning, men detta utesluter inte att energisystem kan delas och utvecklas genom samarbete mellan nationer i vårt närområde. För att uppnå målen med Sverigedemokraternas energipolitik är en hög grad av självförsörjning dock att föredra. Partiet strävar därför efter att bibehålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar.

Under överskådlig framtid kommer kärnkraften och vattenkraften att utgöra grundstommen i Sveriges elproduktion. Sverigedemokraterna ser positivt på en vidareutveckling av kärnkraftstekniken. Våra nationalälvar ska bevaras från vidare vattenkraftsutbyggnad. Energieffektivisering ska prioriteras, och satsningar på förnybara kraftkällor ska stödjas. Under utvecklingen av nya energisystem måste användning av fossila bränslen accepteras men då på ett så miljövänligt sätt som möjligt.

Vid utbyggnad av förnybara kraftkällor såsom vind-, sol-, våg- och vattenkraft måste stor hänsyn tas till kultur- och landskapsmässiga värden samt till djurliv och biologisk mångfald. Överskattningar när det gäller möjligheterna att utnyttja de förnybara energikällornas potential riskerar dock att ge ett kontraproduktivt resultat. Riskerna är betydande att lokala opinioner upplever att deras invändningar åsidosätts i myndigheternas iver att exempelvis etablera vindkraftsparker och dra kraftledningar. Mot den bakgrunden anser jag, i likhet med vad som sägs i motion 2013/14:N322 (SD), att den gällande planeringsramen för vindkraften är alldeles för optimistisk. En så stor andel vindkraft är inte bara investeringsmässigt kostsam utan blir dessutom mycket besvärlig att hantera på elnätet. Under sin livscykel genererar vindkraft dessutom mer koldioxid per enhet producerad energi än kärnkraft. Dessutom kommer den svenska landsbygden och landskapsbilden att förfulas av alla vindsnurror och många närboende att drabbas av både buller och solreflexer. Sammantaget ser jag således stora problem med planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år och tillstyrker därför förslaget i motion 2013/14:N322 (SD) om att målet ska avskaffas.

De övriga aktuella motionerna avstyrks i de berörda delarna.

4. **Energipolitikens inriktning, punkt 1 (V)**

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 16 och 17 samt avslår motionerna

2013/14:N212 av Jan Lindholm (MP),

2013/14:N215 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:N297 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),

2013/14:N322 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1,

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP) yrkande 5,

2013/14:N341 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2013/14:N421 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) och

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 2, 6, 11, 15 och 20.

Ställningstagande

Under de senaste 35 åren har världens energianvändning mer än fördubblats och det är kol, olja och gas som dominerar energianvändningen. I både Europa och resten av världen kommer behovet av energi att öka. Energifrågan är en ödesfråga för svensk ekonomi. Vänsterpartiet vill klimatlyfta Sverige och genomföra kraftiga satsningar på förnybar energi och på att effektivisera energianvändningen. Investeringar i det svenska energisystemet ska bidra till att underlätta miljö- och klimatomställningen i Sverige. Sverige ska vara ett land som tar ansvar för kommande generationer.

Min och Vänsterpartiets vision för den nödvändiga energiomställningen bygger på att energiförsörjningen ska bli hållbar. Det innebär sammantaget en effektivisering och bättre hushållning med energiresurserna och en massiv satsning på förnybara energikällor. Ändliga resurser som kärnkraften och fossila bränslen måste avvecklas. Leveranssäkerheten måste vara hög till alla delar av samhället till rimliga priser. Forskning och utveckling på energiområdet är ett viktigt inslag i den politik jag står bakom både för att underlätta och öka tempot i omställningen och för att minska utsläpp och miljöpåverkan i den del av energiförsörjningen som alltjämt baseras på ändliga resurser.

I ett antal parti- och kommittémotioner presenterar Vänsterpartiet konkreta förslag på åtgärder i linje med den ovan beskrivna visionen. Förslagen innebär en bred satsning inom en rad områden för att möta klimatutmaningen och en utveckling av svensk industri- och tjänsteproduktion. Genom dessa förslag inom energieffektivisering och utveckling av

förnybara energikällor tar Vänsterpartiet ansvar för framtiden. Huvuddelen av förslagen kommer utskottet emellertid att behandla i andra betänkanden senare under detta riksmöte. Det gäller exempelvis elmarknadsrelaterade förslag och vissa förslag som gäller energieffektivisering. En del av förslagen faller dessutom inom andra utskotts beredningsområden. Här kan förslag på skatteområdet exempelvis nämnas eller de mycket viktiga förslag om insatser för energieffektivisering inom bostadssektorn. Jag står självfallet bakom samtliga dessa förslag, men vill här lyfta fram det som sägs i motion 2013/14:N222 (V) om energiforskningens betydelse och vikten av satsningar på detta område. I motionen redovisas flera uppgifter som på ett mycket beklagligt men entydigt sätt pekar på att energiforskningen i världen inte motsvarar de krav som ett hållbart framtida energisystem ställer. Varken enskilda länder eller stora kapitalstarka energiföretag tar här sitt ansvar.

Jag anser, i likhet med Vänsterpartiet, att Sverige måste höja sina ambitioner för att kunna nå 100 procent förnybar energi senast 2040. Högre mål behövs onekligen för att öka aktiviteten på energiforskningsområdet.

Vänsterpartiet föreslår betydande satsningar på forskning inom kraftsystemet. Följande fyra områden ser jag som prioriterade för denna satsning: solenergi, smarta nät, ellagring och vågenergi. Jag anser att regeringen bör återkomma med en ny inriktning för energiforskningsområdet i enlighet med vad som anförs ovan och i motion 2013/14:N222 (V). Motionen tillstyrks således i dessa delar. De övriga här behandlade motionerna avstyrks i de aktuella delarna.

5. En bredare energiöverenskommelse, punkt 2 (S, V)

av Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:N205 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 1 och

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Den svenska industrins konkurrenskraft ska säkras genom en trygg tillgång till el och bibehållen effekt i energisystemet på kort och lång sikt. Samtidigt ska Sverige ställa om till en hållbar energiförsörjning. Förutsättningarna att klara både industrins konkurrenskraft och energiomställningen ökar med en blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken. I

likhet med vad sägs i motionerna 2013/14:N425 (S) och 2013/14:N205 (V) anser vi att Sverige återigen behöver en blocköverskridande uppgörelse för att ge energipolitiken långsiktigt stabila spelregler. Detta bör tydliggöras för regeringen genom ett riksdagsuttalande. De båda motionerna tillstyrks därför i dessa delar.

6. En bredare energiöverenskommelse, punkt 2 – motiveringen (MP)

av Lise Nordin (MP).

Ställningstagande

Jag delar intentionen i motionerna 2013/14:N425 (S) och 2013/14:N205 (V) om att en bred och blocköverskridande energipolitisk överenskommelse är önskvärd av många skäl. Energimarknaderna behöver långsiktiga spelregler, och sådana ges bäst med en politik som håller över val, även vid regeringsskiftet. Samtal över blockgränserna om energipolitikens inriktning bör ha sin utgångspunkt i hur vi når ett effektivt och miljömässigt hållbart energisystem med hänsyn till de jobb som kan skapas i energibranschen. Ett scenario för målet om 100 procent förnybar energi är en naturlig del i sådana samtal. Strävan efter att nå en bred överenskommelse kan dock riskera att leda till en fortsatt politisk låsning, vilket skulle lägga en död hand över utformandet av en ansvarsfull och hållbar energipolitik. Jag kan således inte ovillkorligt sluta upp bakom förslagen i de två motionerna utan att ha närmare kännedom om utgångspunkterna för de samtal som krävs innan en eventuell överenskommelse kan vara aktuell. Med det anförda avstyrks de båda motionerna i dessa delar.

7. Förnybar energi, punkt 3 (S, MP, V)

av Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S), Kent Persson (V), Berit Högman (S) och Lise Nordin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 25, 2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 14, 2013/14:N254 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 3 och 2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 19 samt avslår motion 2013/14:N254 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi har vid upprepade tillfällen de senaste åren – senast i utskottets utlåtande om EU:s grönbok om klimat- och energipolitiken till 2030 (utl. 2012/13:NU24) – redovisat uppfattningen att vi vill se ett fossilfritt samhälle utan några utsläpp av växthusgaser och med 100 procent förnybar energi. Vi anser att regeringen saknar en liknande långsiktigt bärkraftig energipolitisk inriktning.

I likhet med vad som sägs i motion 2013/14:N425 (S) ser vi positivt på förutsättningarna att bygga den framtida svenska energiförsörjningen helt på förnybara källor. Sverige har unika förutsättningar att klara detta genom god tillgång på vatten, vind, skog och jord. Motionen tillstyrks i denna del.

Att den svenska energiomställningen vägleds av detta förhållningssätt gagnar inte bara svenska intressen. Brist på energi påverkar en stor del av jordens befolkning, och i många länder är invånarna hänvisade till fossila alternativ för uppvärmning och kraftproduktion. Då energisystemet i ökande grad är globaliserat är det också av betydelse för utvecklingsländerna att Sverige effektiviserar sin energianvändning och påskyndar övergången till 100 procent förnybar energi. Detta synsätt överensstämmer med det som sägs i motion 2013/14:U316 (MP). Vi tillstyrker därför även den motionen i denna del.

I några av de här aktuella motionerna argumenteras för inrättandet av olika produktions- eller planeringsmål för att främja solenergin. Vi delar motionärernas uppfattning att mer behöver göras för att ta till vara solenergens potential, som är i det närmaste ändlös. Teknikutvecklingen är under stark frammarsch, solenergens kostnader sjunker snabbt och möjligheterna att realisera den potential som finns växer.

Statsmakterna kan, genom tydliga målsättningar och satsningar, understödja den positiva utvecklingen på solenergiområdet. Vi anser dock att det vore lämpligt att ta ett samlat grepp kring hur solenergi kan stödjas i Sverige. Energimyndigheten bör därför, i enlighet med vad som föreslås i motion 2013/14:N425 (S), få i uppdrag att se över de nuvarande insatserna och regelverken i syfte att föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för en svensk solenergiemarknad och ett planeringsmål för solet.

Vi anser också, i överensstämmelse med vad som sägs i motionerna 2013/14:N254 (MP) och 2013/14:N222 (V), att riksdagen bör uppmana regeringen att ta fram ett planeringsmål för solenergi. Målet bör omfatta såväl solvärme som solet. Vi vill i detta sammanhang dock inte slå fast hur höga dessa mål ska vara. Energimyndigheten bör inom ramen för det ovan skisserade solenergiuppdraget även föreslå lämpliga målnivåer samt de åtgärder som krävs för att nå planeringsmålet. Yrkande 2 i motion 2013/14:N254 (MP) avstyrks av det skälet.

Avslutningsvis vill vi även peka på att våra respektive partier föreslår högre anslag än regeringen till olika satsningar på solenergiområdet. Dessa förslag behandlas längre fram i detta betänkande.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motionerna 2013/14:N425 (S) och 2013/14:N222 (V) i dessa berörda delar. Vi tillstyrker även motion 2013/14:N254 (MP) i den del som gäller uppdraget till Energimyndigheten.

8. Kärnkraft, punkt 4 (MP)

av Lise Nordin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:N334 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1 och

2013/14:N430 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och

avslår motionerna

2013/14:N205 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2013/14:N281 av Patrick Reslow (M),

2013/14:N313 av Jenny Petersson m.fl. (M),

2013/14:N319 av Katarina Brännström (M),

2013/14:N320 av Anton Abele (M),

2013/14:N324 av Staffan Anger (M),

2013/14:N325 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),

2013/14:N339 av Anna Hagwall (SD) och

2013/14:N385 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

Kärnkraft är en icke hållbar och extremt farlig energikälla som inte hör hemma vare sig i det svenska eller i det globala energisystemet. Enorma kostnader för reinvesteringar i befintliga kärnkraftverk eller i nya produktionsanläggningar samt i att hantera det evighetslånga kärnavfallsproblemet tränger effektivt undan nödvändiga satsningar på att utveckla och etablera förnybar elproduktion. Allt detta sker dessutom i ljuset av att kärnkraftshaverier har tvingat folk från sina hem och ödelagt betydande områden runt Tjernobyli och Fukushima. Enligt min uppfattning finns det inga garantier för att inte liknande ”osannolika” händelser även skulle kunna drabba ett svenskt kärnkraftverk och resultera i motsvarande förödande konsekvenser. Sveriges reaktorer är gamla och fick besvärande skarp kritik efter de stress-tester som EU genomförde som en följd av olyckan i Fukushima. Oroväckande nog pekar mycket på att säkerhetsläget om möjligt är värre än tidigare, vilket understryker allvaret, de stora risker vi utsätter oss för och det akuta behovet av att fasa ut de farligaste reaktorerna. Enda sättet att vara säker på att inte råka ut för ett kärnkraftshaveri eller att tvingas han-

tera livsfarligt radioaktivt kärnavfall är att inte producera kärnenergi. Jag anser därför att det nu måste tas konkreta steg för att avveckla den svenska kärnkraften.

Min och Miljöpartiets uppfattning är att Sveriges elsystem ska vara 100 procent förnybart senast 2030. Det befintliga svenska elöverskottet som dessutom väntas växa, gör det fullt rimligt att omedelbart påbörja kärnkraftsavvecklingen med fokus på de äldsta och farligaste reaktorerna. Jag instämmer således i förslagen i motion 2013/14:N430 (MP) om att Sverige ska ta fram en avvecklingsplan för kärnkraften. För att ge goda förutsättningar för framväxten av ett helt förnybart energisystem behövs ett politiskt beslut om kärnkraftens slutdatum. Den föreslagna avvecklingsplanen för Sveriges tio kärnkraftsreaktorer bör avslutas senast 2030.

Jag anser också att effekthöjningar eller livstidsförlängningar av befintliga reaktorer ska avvisas av säkerhetsskäl och mot bakgrund av att det växande elöverskottet inte gör det motiverat att öka effekten i befintliga anläggningar. Regeringen bör återkomma med ett förslag till ändrad lagstiftning med innebörden att det inte blir tillåtet med effekthöjningar i svenska kärnreaktorer.

Avslutningsvis sluter jag även upp bakom det som sägs i motion 2013/14:N334 (MP) om vikten av att begreppet kärnkraftssubvention preciseras. Den skrivelse (skr. 2011/12:141) om subventioner till kärnkraften som regeringen presenterade våren 2012 lämnade mycket i övrigt att önska. Särskilt förvånande var att regeringen inte över huvud taget mäktade med att ta ställning till den centrala frågan om vad som ska betraktas som en kärnkraftssubvention men trots detta slog fast att det inte fanns några statliga sådana subventioner. Mot den bakgrunden anser jag inte att regeringen fullföljde det riksdagsuppdrag som låg till grund för skrivelsen. Ett omtag är således i allra högsta grad motiverat i enlighet med vad som sägs i den nyssnämnda motionen. Inriktningen bör vara att regeringen utgår från den vedertagna definition av en kärnkraftssubvention som OECD har tagit fram.

Med det anförda tillstyrks motion 2013/14:N430 (MP). Motion 2013/14:N334 (MP) tillstyrks i den här berörda delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de motsvarande delarna.

9. Kärnkraft, punkt 4 (SD)

av Anna Hagwall (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:N339 av Anna Hagwall (SD) och avslår motionerna

2013/14:N205 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,
2013/14:N281 av Patrick Reslow (M),
2013/14:N313 av Jenny Petersson m.fl. (M),
2013/14:N319 av Katarina Brännström (M),
2013/14:N320 av Anton Abele (M),
2013/14:N324 av Staffan Anger (M),
2013/14:N325 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),
2013/14:N334 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,
2013/14:N385 av Edward Riedl (M) och
2013/14:N430 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Kärnkraften är tillsammans med vattenkraften ryggraden i den svenska elproduktionen. Min uppfattning är att dessa båda energislag kommer att utgöra grundstommen i Sveriges elproduktion under lång tid framöver. För att Sverige ska kunna upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard bör det föras en energipolitik som säkerställer en prisvärd och tillförlitlig energiförsörjning för såväl hushåll som näringsliv och som samtidigt tillgodoser högt ställda krav på miljövänlighet. Kärnkraften har onekligen en mycket betydelsefull roll i det sammanhanget.

Med instämmande i vad som sägs i motion 2013/14:N339 (SD) vill jag peka på några av kärnkraftens positiva egenskaper. För det första svarar den för relativt låga koldioxidutsläpp. Om den svenska kärnkraften överges i linje med vissa aktörers önskemål, kommer det framtida elbehovet – inte minst i Kontinentaleuropa – att mötas med fossilbränslebaserad och därmed koldioxidtung kraftproduktion. Det faktum att Tyskland har för avsikt att avveckla sin kärnkraft gör denna risk än mer påtaglig.

För det andra kommer en minskad elproduktion att leda till högre elpriser, vilket kan tvinga delar av svensk industri att flytta till länder med sämre arbetsvillkor, obefintliga miljöregler och fossilbränslebaserad elproduktion, vilket bl.a. paradoxalt nog kan leda till ökade växthusgasutsläpp. För det tredje tillhandahåller kärnkraften en jämn baskraftproduktion som är nödvändig för basindustrins verksamhet men som sol, vind och småskalig vattenkraft inte kan leverera. Att kärnkraftsproduktionen är storskalig gör också att kostnaderna för infrastruktur blir förhållandevis låga. En satsning på säker, stabil och billig kärnkraftsel gynnar både tillväxt och den globala miljön. Med det anförda tillstyrks motion 2013/14:N339 (SD). Övriga motioner i avsnittet avstyrks i de här aktuella delarna.

10. **Kärnkraft, punkt 4 (V)**

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N205 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2013/14:N281 av Patrick Reslow (M),

2013/14:N313 av Jenny Petersson m.fl. (M),

2013/14:N319 av Katarina Brännström (M),

2013/14:N320 av Anton Abele (M),

2013/14:N324 av Staffan Anger (M),

2013/14:N325 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),

2013/14:N334 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:N339 av Anna Hagwall (SD),

2013/14:N385 av Edward Riedl (M) och

2013/14:N430 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Kärnkraft är en omodern energikälla tyngd av betydande såväl ekonomiska risker som miljö- och hälsorisker. Detta har gjort att en av världens stora industrinationer – Tyskland – har beslutat om en avveckling. Inte ens välrenommerade internationellt kända ekonomer rekommenderar investeringar i kärnkraft. Kalkylerna går helt enkelt inte att räkna hem utan betydande subventioner av det slag som den svenska regeringen envetet har hävdad inte är aktuella för svenskt vidkommande. Inget av energibolagen som äger kärnkraft i Sverige har tillnärmelsevis den ekonomi som behövs för att kunna täcka upp för vare sig olyckor eller avfall. De litar i stället på att staten i slutändan är beredd att stå för kostnaderna. Risken är således fortfarande överhängande att de ekonomiska konsekvenserna av eventuella kärnkraftsolyckor och för kärnavfallets hantering hamnar på en dyster räkning som adresseras till skattebetalarna. Då handlar det likafullt om en statlig subvention trots regeringens besked om att sådana inte ska få förekomma. Gemensamma resurser går då åt till att sopa upp efter en monumental energipolitisk felsatsning i stället för att kunna användas till satsningar på framtidsorienterad förnybar energiproduktion.

Riskerna för haverier kan dessutom anses öka i takt med att reaktorerna åldras. Tekniska incidenter i såväl Forsmark som Ringhals samt mer eller mindre obehindrade intrång från fredliga miljöorganisationer skvallrar dess-

utom om en sviktande säkerhetskultur. Frågan är vad som händer när de tekniska systemen fallerar eller när den mänskliga faktorn bidrar till ett missöde?

Min uppfattning är att kärnkraften har nått vägs ände och jag instämmer därför i det som sägs i motion 2013/14:N205 (V) om att det är hög tid att avveckla den. Under nästa mandatperiod bör två reaktorer läggas ned. Med tanke på de olika verkens ålder, säkerhet och prestanda bör Oskarshamn 1 och Ringhals 1 stå på tur för nedläggning. Regeringen bör även återkomma med en avvecklingsplan för de resterande reaktorer.

Med det anförda tillstyrks den nyssnämnda motionen. De övriga motionerna avstyrks i de delar som är föremål för utskottets behandling i detta avsnitt.

11. Kärnkraft, punkt 4 – motiveringen (S)

av Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S) och Berit Högman (S).

Ställningstagande

Sverige är ett av världens mest kärnkraftsberoende länder, och kärnkraften kommer att utgöra en viktig del av vår elproduktion för lång tid framöver. Kärnkraften bidrar till att det finns ett överskott av el till gagn för både klimatet och industrins konkurrenskraft. Samtidigt är kärnkraften inte en energikälla för en framtid där hållbarhet måste vara ledordet och där risker för allvarliga olyckor inte ska behöva kasta en mörk skugga över energiproduktionen. Vår uppfattning är därför att kärnkraften ska fasas ut successivt, med hänsyn till sysselsättning och välfärd och i den takt som kärnkraftselen kan ersättas med el från förnybara källor och genom en effektivare energianvändning.

Denna vår hållning till kärnkraften går inte att förena med flertalet av de här aktuella motionsyrkandena. Dessa präglas antingen av oreflektad utbyggnadsentusiasm eller av en syn på tempot i en tänkt kärnkraftsavveckling som inte stämmer överens med det förhållningssätt som vi redovisar ovan.

När det gäller frågan om korsägandet inom den svenska energiproduktionen som tas upp i motion 2013/14:N325 (M) har vi tidigare instämt i att detta bör begränsas inom kärnkraftsindustrin. Om inte reaktorägarnas arbete med gemensamma branschetiska regler för hantering av information och ökad insyn i kärnkraftsbolagens styrelser ger önskvärt resultat till gagn för konkurrensen på området kan det finnas skäl för riksdagen att agera i frågan. I dagsläget bör ett riksdagsuttalande dock kunna undvaras.

Sammantaget innebär det anförda att vi avstyrker samtliga de här berörda motionsyrkandena.

12. Vissa övriga frågor om Svenska kraftnät, punkt 6 (S)

av Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S) och Berit Högman (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 40 och
avslår motion

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 9.

Ställningstagande

Vi har ställt oss bakom det förslag till investeringsplan för Svenska kraftnät som finns i budgetpropositionen. Samtidigt vill vi påminna om att Riksrevisionen har pekat på brister i Svenska kraftnäts investeringsplanering och i regeringens styrning. För att säkerställa en ändamålsenlig planering och för att få till stånd fungerande insatser för en effektivare elöverföring bör regeringen ta till sig av Riksrevisionens kritik. För att säkerställa att så verkligen sker bör riksdagen ställa sig bakom det som anförs i motion 2013/14:N425 (S) om att investeringsramen för Svenska kraftnät ska ses över. Det berörda yrkandet i den nyssnämnda motionen tillstyrks således. Motion 2013/14:N222 (V) avstyrks i den här aktuella delen.

13. Vissa övriga frågor om Svenska kraftnät, punkt 6 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 9 och
avslår motion

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 40.

Ställningstagande

Utbyggnaden av stamnätet för el i Sverige är kraftigt eftersatt, och stora delar av det existerande nätet behöver förnyas. Jag har ställt mig bakom regeringens förslag till investeringsplan för Svenska kraftnät men vill här samtidigt ifrågasätta finansieringen av de investeringar som måste göras på

längre sikt. Svenska kraftnät skattar investerings- och reinvesteringskostnaderna till uppemot 60 miljarder kronor under perioden 2012–2025. I ett läge med så stora investeringsbehov är det, enligt min uppfattning, inte rimligt att affärsverket årligen ska dela ut hundratals miljoner kronor till staten. Jag anser därför, med instämmande i vad som sägs i motion 2013/14: N222 (V), att riksdagen genom ett uttalande ska uppmana regeringen att minska avkastningskravet på Svenska kraftnät. Motionen tillstyrks i den berörda delen. Motion 2013/14:N425 (S) avstyrks i den här aktuella delen.

Särskilda yttranden

1. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (S)

Jennie Nilsson (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingemar Nilsson (S) och Berit Högman (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 20 november 2013 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga 2 829 958 000 kronor 2014 (bet. 2013/14:FiU1). Som framgår av Socialdemokraternas kommittémotion 2013/14:N428 är vårt förslag till ram för utgiftsområde 21 Energi 50 miljoner kronor högre för 2014 än vad regeringen har föreslagit. Då Socialdemokraternas anslagsförslag inom utgiftsområdet överstiger regeringens nivå kan det av formella skäl inte tas upp till behandling. Då vi anser att det socialdemokratiska budgetförslaget ska ses som ett samlat paket väljer vi att avstå från att delta i det nu aktuella beslutet om anslagets fördelning inom utgiftsområde 21 Energi. I stället väljer vi att i detta särskilda yttrande kortfattat redovisa några centrala delar av Socialdemokraternas politik och det anslagsförslag vi står bakom.

Vi anser att Sverige är ett bra land att bo och verka i. Men någonting håller på att gå sönder. Arbetslösheten har bitit sig fast och skolresultaten faller. De anställda i vården behöver ta hand om allt fler gamla och sjuka. Människor far illa av vinstjakten i välfärden.

Den moderatledda regeringens löften om lägre arbetslöshet och minskat utanförskap klingade säkert vackert i mångas öron. Ambitionen i sig var inte fel men verkligheten visar tydligt att regeringens lösning på varje samhällsproblem – att sänka skatten och privatisera – inte fungerar. Nu ser regeringen inte längre vad som händer i vårt land.

Vi vill i likhet med vad som sägs i Socialdemokraternas partimotion 2013/14:Fi308 i stället se ett land där medborgarna samlas för att tillsammans utveckla samhället. Där Sveriges olika förutsättningar tas tillvara och där invånarna ställer krav på varandra och hjälps åt. Konkurrenskraft och anständighet måste gå hand i hand. Vi vill föra en politik som ger kvinnor och män förutsättningar att gå till jobbet, ta ansvar, känna sig trygga och just därför är fria. Unga som i dag saknar arbete får en lite jobbigare morgon, men ett betydligt rikare liv.

Därför finns ett mål som är viktigare än alla andra: Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Det kräver mer samarbete och investeringar i framtiden så att svenska företag kan växa och anställa. Så kan de stora framtidsutmaningarna mötas, som att minska klimatförändringen och säkra tillväxten i den globala konkurrensen. Med fler jobb får vi också råd med en välfärd att vara stolta över.

Sverige behöver en ny riktning. Våra prioriteringar är tydliga: Jobben är viktigast, sedan skolan och välfärden. Mindre klasser och fungerande vård går före fler skattesänkningar.

Även om vi avstår från att delta i beslutet om anslagens fördelning inom det nu aktuella utgiftsområdet vill vi i detta särskilda yttrande framhålla att vi alltjämt står fast vid uppfattningen att anslagen inom utgiftsområdet borde ha utformats i enlighet med förslagen i Socialdemokraternas kommittémotion 2013/14:N428. Förslagen innefattar en satsning på ett stöd till solenergiinvesteringar. Intresset för sådana investeringar har visat sig vara mycket stort.

Avslutningsvis vill vi även påminna om att energipolitiken omfattar flera viktiga styrmedel (exempelvis energiskatter och systemet med elcertifikat till förnybar elproduktion) som inte påverkar statsbudgetens utgifts-sida och som heller inte behandlas närmare i detta betänkande. Vår principiella uppfattning när det gäller energipolitikens inriktning framgår dessutom av de övriga ställningstaganden som vi har gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

2. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (MP)

Lise Nordin (MP) anför:

Genom beslutet den 20 november 2013 har riksdagen slagit fast att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi under budgetåret 2014 inte får överstiga 2 829 958 000 kronor (bet. 2013/14:FiU1). Jag anser att ramen för utgiftsområde 21 Energi borde ha varit 565 miljoner kronor högre än vad regeringen har föreslagit och fördelats på det sätt som framgår av kommittémotion 2013/14:N432 (MP). Miljöpartiets anslagsförslag inom utgiftsområdet överstiger alltså den ram som riksdagen har fastslagit och kan av formella skäl därför inte tas upp till behandling. Då jag anser att partiets budgetförslag ska ses som en helhet väljer jag att avstå från att delta i beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområdet och redovisar i stället i detta särskilda yttrande vissa centrala delar av Miljöpartiets politik och partiets förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 21 Energi.

Sverige står inför stora utmaningar som innefattar problem med hög arbetslöshet, förändrat klimat och en ekonomiskt orolig omvärld. Miljöpartiet har i partimotion 2013/14:Fi319 presenterat en ekonomisk politik och ett samlat budgetförslag för 2014 som jag står bakom. Förslaget bygger på Miljöpartiets vilja att skapa ett hållbart samhälle som möter klimatutmaningen, ger alla barn en ärlig chans i skolan och skapar förutsättningar för nya jobb. Jag och Miljöpartiet menar att Sverige i stället för ytterligare ett jobbskatteavdrag behöver en offensiv politik med investeringar i skola, klimat och jobb. Investeringar i klimatet och våra barns skolgång ger nya jobb och möjligheter samtidigt som det bygger vårt land starkt inför framtiden.

Jag och Miljöpartiet står alltså allttjämt fast vid uppfattningen att anslagen inom utgiftsområdet borde ha utformats i enlighet med förslagen i kommittémotion 2013/14:N432 (MP). Målet är att elförsörjningen ska vara helt förnybar 2030, och det långsiktiga målet är att hela energisystemet blir 100 procent förnybart. Jag anser i likhet med Miljöpartiet att utbyggnaden av förnybar energi går för långsamt och instämmer i Miljöpartiets uppfattning att detta är oacceptabelt. Utbyggnaden behöver därför stimuleras på flera olika sätt och jag ställer mig bakom partiets förslag om att anslå 360 miljoner kronor mer än vad regeringen har föreslagit för 2014 för en utbyggnad av förnybar energi. Satsningarna omfattar bl.a. nya anslag för vindkraft (+60 miljoner kronor), solvärme (+25 miljoner kronor), konvertering av direktverkande el (+50 miljoner kronor) och stöd till biogasproduktion från gödsel i form av ett s.k. metanreduceringsstöd (+140 miljoner kronor). Biogasanvändning ska även stöttas i distributionsledet genom att det införs ett mackstöd för biogas (+50 miljoner kronor). Det nya vindkraftsanslaget finansieras genom att fastighetsskatten för vindkraftverk går till de kommuner där kraftverken står, i stället för till staten. Jag vill även öka de befintliga anslagen 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft och 1:9 Energiteknik med 10 respektive 25 miljoner kronor. Jag anser också att stödet till konvertering från direktverkande elvärme bör återinföras (+50 miljoner kronor).

Vid sidan av att främja förnybar energi är den andra grundbulten i Miljöpartiets energipolitik satsningar som leder till smartare energianvändning. Jag står därför helhjärtat bakom partiets ambition att bygga upp energieffektiviseringen långsiktigt och ge den en central roll i energipolitiken. Mot den bakgrunden har partiet föreslagit att anslagen till energieffektivisering ska stärkas med 205 miljoner kronor. Det utökade anslaget allokeras inte till den nuvarande anslagsstrukturen utan som ett nytt anslag.

Min principiella syn på hur den svenska energipolitiken bör utformas framgår av vad jag har anfört i detta särskilda yttrande men även av de övriga ställningstaganden som jag har gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

3. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (SD)

Anna Hagwall (SD) anför:

Eftersom riksdagen i budgetprocessens första steg har ställt sig bakom budgetpropositionen, inklusive regeringens förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster, har den också avslagit Sverigedemokraternas motsvarande förslag. Därför har jag valt att avstå från att delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 21 Energi. Jag står emellertid allttjämt bakom den fördelning av anslagen inom utgiftsområdet som föreslås i Sverigedemokraternas kommittémotion 2013/14:N387 och väljer därför att

redovisa förslaget i detta särskilda yttrande. Dessförinnan vill jag dock redovisa några centrala delar av min och Sverigedemokraternas politiska grundsyn.

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för välfärdsstatens framväxt och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Liksom Sverigedemokraterna förordar jag ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Jag och partiet eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet. Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

Det är med utgångspunkt från detta förhållningssätt som Sverigedemokraterna har format det samlade budgetförslag som återfinns i partimotion 2013/14:Fi282 (SD). Där stakar partiet ut de viktigaste visionerna för de kommande åren. I förslaget understryks bl.a. att det inte nödvändigtvis behöver finnas motsättningar mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltjämt fast vid oroväckande höga nivåer. Min och Sverigedemokraternas avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inte något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik när det gäller lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft. Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

När det avslutningsvis gäller anslagen inom utgiftsområde 21 Energi framgår det av kommittémotion 2013/14:N387 (SD) att jag och Sverigedemokraterna vill satsa mer pengar än regeringen dels på anslaget 1:5 Energiforskning, dels på anslaget 1:11 Energieffektiviseringsprogram. Syftet med anslagsökningarna är att påskynda framtagandet av långsiktiga hållbara energilösningar, för att långsiktigt säkra Sveriges energiförsörjning och som ett led i partiets övergripande och långsiktiga målsättning om ett

Sverige fritt från oljeberoende och andra fossila bränslen. Energieffektivisering sägs vara ett av flera områden som har en betydande potential och som måste utnyttjas. Genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik ska den offentliga sektorn bli mer energieffektiv.

4. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (V)

Kent Persson (V) anför:

Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 21 Energi är en del av partiets samlade budgetalternativ som det presenteras i partimotion 2013/14:Fi254. Riksdagen har genom sitt beslut den 20 november 2013 emellertid fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga 2 829 958 000 kronor 2014 (bet. 2013/14:FiU1). Då mitt och Vänsterpartiets förslag överstiger denna nivå kan det av formella skäl inte tas upp till behandling. Jag väljer därför att avstå från att delta i anslagsbeslutet och redovisar i stället Vänsterpartiets anslagsförslag inom utgiftsområde 21 Energi i detta särskilda yttrande. Märk att partiets budgetförslag ska ses som en helhet och att jag alljämt står bakom uppfattningen att anslagen inom utgiftsområde 21 Energi borde ha utformats i enlighet med förslagen i partimotion 2013/14:N359 (V).

Innan jag redovisar min och Vänsterpartiets syn på anslagens fördelning inom utgiftsområde 21 Energi vill jag lyfta fram några grundläggande delar i partiets syn på en önskvärd samhällsutveckling. Liksom Vänsterpartiet vill jag se ett tryggt och värdigt samhälle byggt på omtanke och solidaritet. Dess värre ser vi nu i stället hur välfärdssamhället krackelerar. Sedan 2006 har högerregeringen lagt 27 gånger mer på skattesänkningar än på den gemensamma välfärden i kommunsektorn, dvs. vård, skola och omsorg. Samtidigt har samhället blivit alltmer av ett risksamhälle där ingen längre kan lita på att de gemensamma trygghetssystemen, som sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring, finns där när vi behöver dem.

Sverige står inför ett vägval. Samtidigt som skatterna har sänkts med ca 140 miljarder kronor mellan 2006 och 2014 har de sammanlagda statsbidragen till kommunerna endast ökat med 5,2 miljarder kronor i fasta priser under samma period. Effekterna syns allt tydligare i bl.a. växande kunskapskillnader mellan geografiska områden, skolor och enskilda elever. Andra konsekvenser av den borgerliga politiken är större gruppstorlekar på fritidshem och i förskolan och akut personalbrist i sjukvården.

Det är dags för en ny färdriktning. Ett samhälle som byggs med omtanke och medmänsklighet är i grunden starkare än ett land där girigheten får råda. Vänsterpartiet sätter kampen mot arbetslösheten främst i den ekonomiska politiken och föreslår kraftiga resursförstärkningar till välfärden. Partiet gör stora investeringar i bostadsbyggande, infrastruktur, klimatomställning och utbildning, och tydliga förstärkningar av de gemensamma

trygghetssystemen. Redan nästa år beräknas dessa satsningar på välfärden och på infrastrukturinvesteringar, bostadsbyggande m.m. ge nästan 30 000 jobb.

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik som minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna, och den står också i motsats till en effektiv jobbpolitik. Vänsterpartiet finansierar dessa satsningar fullt ut genom att avvisa ett antal av de skattesänkningar och subventioner till arbetsgivare som regeringen har genomfört. Målsättningen med min och Vänsterpartiets skattepolitik är att trygga välfärden, få fler människor i arbete, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag, och jag är övertygad om att viljan att betala skatt är god om det finns en tydlig koppling till satsningar på exempelvis sjukvård, skola och äldreomsorg. Vänsterpartiets förslag resulterar i ett skattesystem som byggs på principen skatt efter bärkraft och likformighet.

Hade ramarna för Vänsterpartiets samlade budgetförslag antagits av riksdagen i budgetprocessens första steg hade det inneburit en ökning av anslagen inom utgiftsområdet 21 Energi med hela 659 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Förslaget till anslagsfördelning inom utgiftsområdet utgår från partiets ambition att möta klimatutmaningen med satsningar på förnybar energi, energieffektiv teknik och energieffektivisering. Kärnkraften ska avvecklas till förmån för satsningar på energieffektivisering inom industrin genom samarbets- och informationsmedel, medan små och medelstora företag ska få utökad möjlighet till energikonstultstöd. Jag och Vänsterpartiet står också bakom en omfattande ökning av energiforskningsanslaget (+200 miljoner kronor) där inriktningen ska vara forskning om solenergi, energilagring och smarta nät. Energiteknikanslaget föreslås öka med 305 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet vill här ytterligare stimulera användningen av exempelvis solex, solvärme och biogas. Avslutningsvis förordar partiet även en högre nivå (+154 miljoner kronor) än regeringen när det gäller anslaget till energieffektiviseringsprogram. Ökningen inkluderar ett återinförande av stödet för konvertering av direktverkande el (+100 miljoner kronor). Vidare avsätts medel för att tillvarata erfarenheterna från det s.k. PFE-programmet (+25 miljoner kronor) och för att utöka stödet till energicheckar till små och medelstora företag (+29 miljoner kronor).

Avslutningsvis vill jag understryka att mina principiella energipolitiska uppfattningar även framgår av mina övriga ställningstaganden i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 utgiftsområde 21:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2015–2017 (avsnitt 3.1.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 160 000 000 kronor 2015–2017 (avsnitt 3.1.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor 2015 (avsnitt 3.1.4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:5 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 000 kronor 2015–2018 (avsnitt 3.1.5).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:7 Planeringsstöd för vindkraft, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 3.1.7).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:9 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 220 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 3.1.9).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:10 Elberedskap besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 3.1.10).
8. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kronor 2014 (avsnitt 3.1.10).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:12 Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 3.1.12).

10. Riksdagen godkänner investeringsplanen för Affärsverket svenska kraftnät för 2014–2016 (avsnitt 3.2.1).
11. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2014 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 3.2.2).
12. Riksdagen anvisar för budgetåret 2014 ramanslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att effektivisera vår energianvändning och påskynda övergången till 100 procent förnybar energi.

2013/14:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydligt ökade anslag till energiforskning och energieffektivisering i enlighet med vad Sverigedemokraterna föreslår inom utgiftsområde 21 anslaget 1:5 och anslaget 1:11.

2013/14:N205 av Kent Persson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en blocköverskridande energiuppställning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nedläggning av två reaktorer under nästa mandatperiod.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en avvecklingsplan för de resterande reaktorerna.

2013/14:N212 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sårbarhet och systemfel med el för uppvärmning.

2013/14:N215 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett mål för minskad total energianvändning.

2013/14:N222 av Kent Persson m.fl. (V):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska avkastningskravet på Svenska kraftnät.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättandet av ett planeringsmål för solenergi.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med nya och högre mål för energiforskningsområdet.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en ny inriktning av energiforskningsområdet.

2013/14:N235 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av statligt stöd till solel.

2013/14:N254 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förlängning och utökning av stödet till installation av solvärme och solel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett planeringsmål för solenergi om 4 TWh solvärme och 4 TWh solel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör få i uppdrag att föreslå hur planeringsmålet ska uppnås.

2013/14:N281 av Patrick Reslow (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bedriva säker, klimatvänlig och billig elproduktion i södra Sverige.

2013/14:N297 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svensk basindustris behov av en ansvarsfull och långsiktig energipolitik.

2013/14:N307 av Clas-Göran Carlsson och Tomas Eneroth (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det statliga solcellsbidraget.

2013/14:N313 av Jenny Petersson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges framtida energiförsörjning.

2013/14:N319 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svensk kärnkraft.

2013/14:N320 av Anton Abele (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kärnkraft generation IV.

2013/14:N321 av Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla investeringsstödet till solceller.

2013/14:N322 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upphäva planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år.

2013/14:N324 av Staffan Anger (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges kärnkraftsreaktorer.

2013/14:N325 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över korsägandet inom svensk kärnkraft.

2013/14:N333 av Christer Nylander (FP):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av säker, billig och miljövänlig energi i Skåne.

2013/14:N334 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt utreda vad en kärnkraftssubvention innebär.

2013/14:N339 av Anna Hagwall (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en långsiktig satsning på kärnkraft och att därmed förhindra koldioxidläckage.

2013/14:N341 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av investeringar i konkurrenskraftig elproduktion.

2013/14:N352 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett övergripande mål om att Sverige ska ha ett helt förnybart elsystem senast 2030.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om planeringsramen för vindkraft 2020 till ett utbyggnadsmål.

2013/14:N359 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:N385 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utveckla den svenska kärnkraften.

2013/14:N387 av Anna Hagwall m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:N421 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att direktverkande el som uppvärmningsform ska vara borta senast 2020.

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet för den svenska energipolitiken bör vara att trygga tillgången till el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat – och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter att skapa arbetstillfällen och stärka industrins konkurrenskraft genom investeringar i det svenska energisystemet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att all svensk energi på sikt kan komma från förnybara källor.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att energianvändningen i Sverige bör bli 25 procent effektivare till 2020.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter att inrätta konverteringsbidrag.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förnybar energi.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett solinvesteringsstöd för att främja kompletterande stödformer till solvärme och solet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör få i uppdrag att se över nuvarande insatser och regelverk i syfte att föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för en svensk solenergimarknad och planeringsmål för solet.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till ett långsiktigt kompletterande stöd till havsbaserad vindkraft.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att investeringsramen för Svenska kraftnät bör ses över i syfte att underlätta framtida investeringar i stamnätet.

2013/14:N428 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:N430 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att elöverskottet i Sverige bör användas för att redan nu påbörja en kärnkraftsavveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa effekthöjningar av kärnreaktorer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en avvecklingsplan för Sveriges tio kärnkraftsreaktorer som avslutas senast 2030.

2013/14:N432 av Lise Nordin m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 21 Energi med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår i tabellen under avsnitt 2 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	MP	SD	V
1:1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	279 447			
1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140 000			
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	157 000			
1:4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	10 000			
1:5	Energiforskning	1 286 558		+20 000	+200 000
1:6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäckverket	187 000			
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	15 000	+10 000		
1:8	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	104 625			
1:9	Energiteknik	100 000	+25 000		+305 000
1:10	Elberedskap	255 000			
1:11	Energieffektiviseringsprogram	270 000		+10 000	+154 000
1:12	Avgifter till internationella organisationer	25 328			
Nya anslag					
99:1	Investeringsstöd solenergi		+50 000		
99:2	Stimulansbidrag vindkraft		+60 000		
99:3	Installation solvärme		+25 000		
99:4	Konvertering direktverkande elvärme		+50 000		
99:5	Stöd biogas gödsel		+140 000		
99:6	Mackstöd biogas		+50 000		
99:7	Energieffektiviseringsprogram		+205 000		
Summa för utgiftsområdet	2 829 958	+50 000	+565 000	+30 000	+659 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2014 inom
utgiftsområde 21 Energi*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	±0	279 447
1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	±0	140 000
1:3 Insatser för uthållig energianvändning	±0	157 000
1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	±0	10 000
1:5 Energiforskning	±0	1 286 558
1:6 Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	±0	187 000
1:7 Planeringsstöd för vindkraft m.m.	±0	15 000
1:8 Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	±0	104 625
1:9 Energiteknik	±0	100 000
1:10 Elberedskap	±0	255 000
1:11 Energieffektiviseringsprogram	±0	270 000
1:12 Avgifter till internationella organisationer	±0	25 328
Summa för utgiftsområdet	±0	2 829 958